

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת ואתחנן | תשפ"ה

אז הוא החליט שחודש אחד הוא יפסיק לנשום...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל
על האויר ו'בין הזמנים'

אמר לי משהו... כל החורף הוא נשם אויר אז הוא יותר מדי אימץ את הריאות... וחוף מזה זה לא כ"כ עניין של יושר לגזול כ"כ הרבה אויר מהעולם, אז הוא החליט שחודש אחד הוא יפסיק לנשום... זה בערך הגדרה של בין הזמנים, כל הזמן הוא למד ועמל בתורה ונשם אויר... אז חודש אחד עכשיו הוא סוגר את בלון החמצן ומפסיק חודש אחד לנשום...

ושבוע עד שהוא קובע עם חברותא

האמת היא, שמי שלא לומד ב'בין הזמנים' גם ב'זמן' לא לומד. מרן רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, תיאר פעם איך שנראה ה'זמן' אצל בחור לא שקדן; בתחילת ה'זמן' - ראש חודש חשון - יש יומיים ר"ח, הוא צריך להגיע ביום השני של ר"ח - למה שיקדים!... ולפעמים זה כבר ימים חמישי-שישי אז הוא דוחה את זה לשובע הבא, וכשהוא כבר סוף סוף מגיע, לוקח לו שבוע עד שהוא מוצא אכסניה, ושבוע עד שהוא מסדר את המיטה, ושבוע עד שהוא קובע עם חברותא, ואז כבר מגיע חנוכה, ובחנוכה ודאי שאסור ללמוד!... (מתוך שיחה, ומתוך הספר 'חשקת התורה')

לא כוס אחת ולא שתי כוסות, אלא נחלים של דמעות שפכתי על 'לא ימוש מפך'... ומפי זרע זרעך'

בעל 'שבט הלוי' מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זיע"א
על הסוד והכח של מתנת התפילה

וְאֶתְחַנֵּן אֵל ד' (נ בנ)

מרדכי יהודה וואזנר שליט"א. בהיותו בחור צעיר לימים ביקש ממנו רבינו שישן עמו בביתו. הוא נענה לבקשה וזכה לשמוע את רבינו מברך ברכת התורה בבכיות עצומות ובכוונה עצומה נוראה ונשגבה. כאשר כל מילה ומילה נאמרה בלב מלא רגש, בבכי ותחנונים לפניו יתברך...

אבל לא רק בברכת התורה היה רבינו בוכה ומתחנן על התורה, הנה מה שסיפרו תלמידיו ששמעו מפיו של רבינו: "כשלמדתי בישיבת חכמי לובלין, הייתי מתבודד ומתפלל על יד עץ מסוים. למרות שעברו מאז עשרות שנים, אני עדיין זוכר את המקום ואת העץ שעל ידו עמדתי והתפללתי באופן קבוע. 'שם על יד העץ ביקשתי בדמעות שליש פעמים רבות מהשם יתברך שיזכה אותי לכתרה של תורה'.

לילות רבים הייתי מתפלל ומתחנן בדמעות שליש

וכן לא פעם סיפר רבינו לצאצאיו ותלמידיו, כי הוא יכול להראות להם את העץ הפינתי בקירבת ישיבת חכמי לובלין, אשר תחתיו "לילות רבים הייתי מתפלל ומתחנן בדמעות שליש. וזו היתה נוסח בקשתו הטהורה: 'איך זאל

רבינו שידע את הסוד והכח של מתנת התפילה ונהיר היה לו כי בכח התפילה יכול האדם להשיג את כל אשר יחפוץ, השתמש בזה רבות. בעצמו העיד כי כל מה שזכה, זכה רק בכח התפילה.

שח רבינו לאחד מנכדיו ואמר כי סוד ההצלחה שלו בתורה, נבע מכח זה שלא היה יום שלא הוריד דמעות בברכות התורה כדי שיצליח בתורה ויראת שמים.

תיאור מרטיט על ברכת התורה של רבינו נשמע מפי נכדו הרה"ג רבי

ווערן איינס מיט דער תורה, און איך זאל קענען כל התורה כולה' (שאני יהיה מאוחד עם התורה, ושאדע את כל התורה כולה).
הוא התפלל אז גם על הגשמת שאיפתו שיזכה להיות מרביץ תורה בארץ ישראל. שאיפה שהתגשמה במלואה. כמו שסיפר תלמידו הרה"ג רבי חיים ליברמן שליט"א: זכיתי לשמוע מפי קדשו כמה פעמים, שסמוך לשיבה היה יער קטן שהיה נוהג לעשות שם "התבודדות" והיה מתפלל ושופך שם נפשו לד' ש"י יעזרוהו הקב"ה להרביץ תורה בארץ ישראל".

בדומה לזה סיפר תלמידו הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, כי רבינו התבטא באוזניו ואמר לו שבעודו בחור, תפילתו היתה כל העת שיזכה לעלות לארץ ישראל ולהיות בה מרביץ תורה. וגם התחנן לזכות להגיע לאמיתתה של תורה. והקב"ה סייע בעדו שכל שאיפתו להגדיל תורה ולהאדירה תתקיים.

במה זכה שיהיו לו מיוצאי חלציו כשישים גיבורים

אולם לא רק על עצמו התפלל והתחנן רבינו לפניו יתברך, אלא גם על בניו ונכדיו. "שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר במה זכה שיהיו לו מיוצאי חלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל?
אמר לי, "תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות" - כשהייתי אומר הפסוק (ב'ובא לציון') "לא ימוש ומי זרעך ומפי זרע זרעך מעתה ועד עולם", שפכתי הרבה דמעות. דבר זה אינו בא בקלות, צריך לשפוך הרבה שיח ותפילה לפני ה'".

ופעם התבטא רבינו ואמר, "לא דמעה אחת ולא שתיים, לא כוס אחד של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי על לא ימוש ומפי זרעך ומפי זרע זרעך מעתה ועד עולם..." עז היה רצונו לראות את בניו ונכדיו גדלים לגדולי תורה ויראה.

רבינו היה האדם ששאף להגיע לשיא הגדלות בתורה ויראת שמים, שאף להורות תורה לכל עם ישראל. להעמיד בנים ותלמידים מורי הוראה ודיינים לאלפים ולרבבות. התפלל התחנן ובכה לפניו יתברך על כך, ואכן זכה בעקבות זאת שמילא הקב"ה את כל בקשותיו ותחינותיו. ויקיים בו מה שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו"...

עיניו היו אדומות מחוסר שינה. גופו היה כחוש ממיעוט אכילה

רבינו לא השקיע בתפילה תקופה או זמן מסויים. היה זה מהלך החיים הרגיל והטבעי אצלו. ברי היה לו שעל כל דבר וכל צעד בחיים יש להתפלל ולהתחנן אליו יתברך. ואכן לא רק עמל, יזע ומיעוט שינה ואכילה אפיינו את גדילתו בתורה של רבינו. כי אם גם דמעות רבות ששפך בתפילותיו, על מנת שיזכה לאהבת תורה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות. באחת ההזדמנויות סיפר, שבצעירותו בלובלין היה בוכה בברכת 'אהבה רבה' ובתפילת 'זהערב נא' שבברכת התורה.

בקרן זויתו של ההיכל הלבולינאי היה יושב רבינו ושופך את לבו כבן המתחטא בפני אביו. עיניו היו אדומות מחוסר שינה. גופו היה

כחוש ממיעוט אכילה. הספר שלפניו היה בלוי מרוב שימוש. והוא, מה הוא מבקש? "והאר עינינו בתורתך"... בבכי גדול היה מבקש זאת ובדמעות שליש היה מתחטא, משל נסתמו בפניו מעיינות החכמה ולא נגלו לפניו כחמה בטהרתה. וכי פלא הוא שזכה לכך?
"לא פעם" סיפר בנו הרה"ג רבי אברהם אליהו וואזנר שליט"א, "כשלמדנו עם אבא הוא היה אומר לנו: 'אני, כשלא הבנתי תוספות מוקשה בצעירותי, הייתי בוכה בדמעות שליש לפני השי"ת שיאיר את עיניי עד שזכיתי להבינו'... וכן סיפר תלמידו הרה"ג רבי ישראל דב ויזל שליט"א, ששמע מפיו כי בבחרותו כאשר הוא עסק בלימוד התוספות ולא ירד לעומק דבריהם הקדושים, היה נעמד בפינת ההיכל ואמר פרק תהילים בבכי ובדמעות שה' יאיר את עיניו..."

אבל לא רק אז בשנות בחרותו, בכה רבינו לפניו יתברך על תורה, אלא כל ימיו. כפי שהעיד בנו הגאון רבי חיים מאיר זצוק"ל: "אינני זוכר 'אהבה רבה' שלו בתפילת שחרית בלי שיזלגו דמעות רותחות מעיניו. הוא ממש התחנן, הוא ביקש בדמעות שליש לזכות ללמוד וללמד".

ואכן מי שזכה, ראה יום - יום את הבכיות העצומות שלו בברכת 'אהבה רבה'. באיזה רגש בכה. בדמעות שליש ובתחנונים: "והאר עינינו בתורתך"... ובאחת ההזדמנויות תיאר בלשונו המתוק כמה לשונות של תחנונים אנו אומרים בברכה זו: "כן תחננו ותלמדנו... אבינו, אב, הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין, ולהשכיל, לשמוע, ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות... והאר עינינו בתורתך... והסביר כי רואים מכאן שכדי לזכות לתורה, צריך הרבה הרבה תפילות ורחמים..."

מי שעקב אחריו בתפילותיו ראה כל פעם מחדש מימוש מושלם של המושג "ואני תפילתי" ומאי משמע "ולעבדו בכל לבבכם". "כשהיינו יוצאים בחזרת הש"ץ, בתור לוויים, לרחוץ ידי הכהנים", מספרים בניו ונכדיו, "היינו רואים עדיין על לחיינו מהדמעות שנשרו מעינינו בתפילת שמונה - עשרה".

מענין לענין באותו ענין. רבינו אמר פעם שיש לו סגולה נפלאה להבין את התורה. כשמתקשה הלומד באיזו סוגיא ולא זוכה לרדת לעומקה, יחפש איזה מצוה לעשות. אח"כ יתיישב ללמוד ויזכה להארה משמיא להבין את התורה הקדושה. הוסיף רבינו ואמר, שישוד זה הוא למד מהסידור.

דהנה בברכת אהבה רבה מבקשים "אבינו אב הרחמן, המרחם רחם עלינו ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. ואח"כ ממשיכים ומבקשים והאר עינינו בתורתך..."

"והנה יש להבין" שאל רבינו "הרי כבר ביקשו על כך קודם" ותן בליבנו בינה וכו', אח"כ מהי הבקשה כעת עוד פעם והאר עינינו. ועוד יש להבין, הרי היו צריכים להקדים בקשה זו לפני הלשמוע ולעשות. אלא בא לומר שיש "והאר עינינו" מיוחד אחרי שמקיימים ועושים את דברי התורה הקדושה..."

(מתוך "ולא שבט הלוי בלבד")

באמריקה אומרים - "מצלמה אינה משקרת". ואני שואל - האם ישנו שקר כמו המצלמה!?

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל על אמונה ובטחון בהקב"ה

כ"ד' הוא האלוקים אין עוד מלבדו (ר' 54)

מסופר בשמו של הבית הלוי, שהיה מספר על הרב מבריסק רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, שפעם בחוליו הרופא צוה עליו דיאטה קפדנית. על פי פקודת הרופא, לא הגישו לו בשבת את מנת החמין (טשולנט) שהיה רגיל בה. אולם הרב מבריסק ביקש שבכל זאת יגישו לו את החמין, באמרו שמאכלי שבת לא מזיקים. ואכן, הוא אכל ולא ניזוק.

בחלוף שבוע, הגיעה שוב שבת, והפעם הגישו לו מראש את מנת החמין. אך הרב מבריסק סירב לאכול. והוא הסביר: לפני שבוע בטחתי בה' שמאכלי שבת לא יזיקו לי, אבל השבוע הרי עלולה להתערב בי גם תחושת בטחון הנובעת מכך שלפני שבוע לא הזיקה לי אכילת החמין... ברגע שהבטחון שלי איננו אך ורק בה', מחוייב אני לחשוש לדברי הרופא!

מדרגת הבטחון היא שיבטח האדם בה', ובעבור זה יהיה אצלו כאילו שכבר נגמר הדבר. ולא מיבעיא אם קיבל מהקב"ה הבטחה על כך, שאף שעדיין לא נתקיימה עליו לחוש שכבר נגמר הענין והוא שייך לעבר ולא לעתיד, אלא אפילו במקום שאין הבטחה עליו לחוש כך!

וכבר שמעתי בשם המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל, שהיה אומר: אמנם הטור מביא שבראש השנה עלינו להאמין שהשי"ת יוציא כאור משפטנו, אך כל זה רק אם מבינים את העומק והחומרא שבחטא, אבל אצלנו פעמים רבות 'אמונה' זו נובעת מהמחשבה שהחטאים אינם כה נוראים והקב"ה טוב הוא ויותר לנו, ואם כן, הרי אדרבה, על כך אמרו חז"ל (ב"ק נ ע"ב): "כל האומר הקב"ה ותרו"ן וכו', כך שמעתי משמו ז"ל, והדברים נפלאים.

מצלמה אינה משקרת

תמיד, לאורך כל הדורות, גם כשיהודים היו שרויים בעניות ובקשיים גשמיים מכל סוג שהוא, הם חיו עם הקב"ה, הם הרגישו שאין בעולם מושג של "צדיק נעזב".

אחד השקרים הגדולים ביותר שקיימים בעולם הוא מה שנקרא "ספרי היסטוריה". אנו קוראים ורואים את התיאורים על העניות הקשה של אותם יהודים בעיירה של פעם - אבל אין בתיאורים אלו כל מושג על היופי והשמחה של כל יהודי פשוט בתוך העניות שלו. באמריקה אומרים - "מצלמה אינה משקרת". ואני שואל - האם ישנו שקר כמו המצלמה!? נתאר לעצמנו יהודי עני שקנה פרוטותיו האחרונות כרטיס הגרלה, וזכה בפרס הראשון. אך לא היה לו כסף

לנסוע לעיר הגדולה. מה עשה אותו יהודי? הולך ברגל... האם ניתן לתאר את תחושת של אותו יהודי ההולך בשמש היוקדת או בשלג הכבד שעות על גבי שעות, ללא צידה ובנעלים קרועות?... "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו" - הלב של אותו יהודי מלא על גדותיו בשמחה עצומה! כל קשיי הדרך אינם כלום עבורו לעומת המטרה אליה הוא צועד! האם תמונה של יהודי זה הצועד בדרך הקשה, כשכולו נוטף זיעה, יכולה לתאר אותו באמת - כפי מה שהוא? הרי הוא מיליונר! הוא גביר גדול!

אם מישוהו היה מצייר תמונה של עיירה יהודית, האם הוא היה יכול לתאר הרגשה של יהודי? האם יש מישוהו שיכול לתאר מה מרגישים אחרי שלוש שעות של לימוד בחשק, ב'געשמאק'? כמה חיים, כמה שמחה נותנת לנו התורה, כמה היא פותחת את השכל! האם מישוהו יכול לתאר מה פירוש לחיות בעיירה ללא טלפון, ללא כלי תקשורת, ללא עיתונים, ללא כלום, ולחיות כל יום, כל היום רק עם התורה ועם הקב"ה? האם מישוהו יכול לתאר זאת!... וזה היה דבר פשוט וברור מאליה לכל יהודי - שהתורה היא החיים שלנו ובה אנו מוצאים את הקב"ה ואת הנצחיות.

התורה היא מקור החיים והשמחה של היהודי.

(לקט מתוך הגדה של פסח 'תפארת שמשון')

שמעתי פעם שמספרים על ה'חפץ חיים', שבכל פעם בה עמדו תלמידי ישיבתו לשוב אל עיירותיהם, ביומי דפגרא וכד', הוא היה חוזר ומשנן באזניהם: כשהרב נושא את דרשתו בבית הכנסת, הקפידו להקשיב היטב!

ראש ישיבת 'קרית מלך' הגאון הגדול רבי שלמה קניבסקי שליט"א, על קידוש ד' בימי בין הזמנים

אנשים שאינם בני תורה, ומוצא את עצמו בדיוק במצב שתיארנו זה עתה. ובפרט עתה לקראת ימי בין הזמנים - כשבחור נוסע אל ביתו, או יוצא לנפוש במקומות שאוכלוסייתו אינה מורכבת מבני תורה דוקא...

בכל הזדמנות שכזו, עלינו לזכור היטב את מעמדנו ואת תפקידנו, ולנהוג בהתאם. עלינו לזכור שגם אנשים שומרי תורה ומצוות, לעיתים מביטים בנו בעין בוחנת - ומושפעים מהאופן שבו אנו מתנהגים, בפרט כאשר מדובר ב'בעלי בתים', שמחנכים את ילדיהם בדרך התורה, אך עדיין: מביטים בבני התורה בעין ביקורתית, ומושפעים במידה רבה מהתנהגותם. לכן, לא את כל מה שאנו יכולים להרשות לעצמנו לעשות בחדרי חדרים - אנו יכולים להרשות לעצמנו לעשות בפרהסיה, שהרי ככלות הכל: כאשר אנו חשופים לסביבה - מוטלת עלינו אחריות ומחוייבות כפולה ומכופלת!

כשהרב נושא את דרשתו בבית הכנסת, הקפידו להקשיב היטב!

שמעתי פעם שמספרים על ה'חפץ חיים', שבכל פעם בה עמדו תלמידי ישיבתו לשוב אל עיירותיהם, ביומי דפגרא או מסיבות כאלו ואחרות - הוא היה חוזר ומשנן באזניהם: "כשהרב נושא את דרשתו בבית הכנסת, הקפידו להקשיב היטב! אולי הדברים שהוא יאמר יהיו פשוטים בעבורכם, אולי לא יהיה לו מה לחדש, אבל המון העם מביטים בכם: אם תקשיבו - יקשיבו גם הם, ואם לא? הרי שגם הם ילמדו מכם לזלזל!".

אולם כאן חשוב שנבין, שאנו נמצאים באותו מצב בדיוק, בשיקול גדול בין חילול השם לקידוש שמו יתברך - לא רק כאשר אנו יוצאים מהישיבה אל הרחוב... לא רק כשאנו יוצאים מהחממה המגוננת שיוצרים כתלי הישיבה... גם כשאנו נמצאים בתוך הישיבה, ואפילו בבית המדרש - אנו למעשה עומדים באותו מצב בדיוק: כל מעשה שלנו נבחן בשבע עיניים, ושתי דרכים בפנינו: דרך של קידוש ה' - בה אנו יכולים לזכות באופן נפלא, וגם דרך אחרת חלילה - שמטילה עלינו אחריות להשלכות איומות...

במה מדובר? הבה ונסביר מעט...

מדברי ה'חפץ חיים' שהובאו לעיל, למדים אנו דבר חשוב מאוד: יתכן מצב, שבו אדם עושה באמת את מה שיכול להיות מועיל יותר

על המחוייבות הגדולה שמוטלת על כל בן תורה באשר הוא, לקדש את השם יתברך בכל הליכותיו, וחלילה לא לעשות את ההיפך - כבר עמדו רבותינו בגמרא כאשר לימדנו (יומא פ"ו, ע"א): "תניא, ואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך. שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו! וכו'. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות - מה הבריות אומרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו!".

כלומר, עצם מציאותו של בן תורה, של בן ישיבה, כרוכה במחוייבות גדולה מאד מחד גיסא, וביכולת השפעה רבה על הסביבה כולה - מאידך גיסא.

אם ינהג כראוי, בצורה הולמת ומכובדת, הרי שבמעשיו הוא יכול לזכות לא רק לעצמו - אלא לכל הסובבים אותו, שיתקדש בעיניהם שם השם, ואף הם ירצו להיות כמו אותו בן תורה - שהנהגותיו ישרות ונכוחות כל כך.

אולם אם חלילה לא יהיו דרכיו ישרות, אם חלילה הוא ינהג שלא כשורה - הרי מלבד מה שהוא גורם הפסד בל ישוער לעצמו, הוא גם עלול לגרום חילול השם נורא שישפיע לרעה על כל הסובבים אותו, שיאמרו בליבם: אם כך נראה בן תורה - הרי שאנו לא רוצים להיות כמותו... מי יודע, מי יודע כמה נזקים עלולים להגרם בעקבות חילול השם נורא שכזה, וכמה עלול להתבע אדם שגורם לו!

והנה, כשאנו לומדים את דברי הגמרא הללו, אנו מציירים לנגד עינינו בן תורה לבוש בכובע וחליפה, שיוצא להסתובב ברחובה של עיר בין אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, או לפחות אינם נמנים על מחנה בני התורה, היראים לדבר השם... כמובן, שבנסיבות שכאלו, מבטים רבים יופנו לעברו של מיודענו בן התורה, וכל תנועה מתנועותיו תבחן בזכוכית מגדלת. הוא אינו מייצג את עצמו בלבד, אלא את כל מחנה בני התורה, והאחריות המוטלת על כתפיו הינה גדולה מנשוא.

ואכן, זה נכון. כל אחד מאתנו, מזדמן מפעם בפעם לסביבה של

עבורו מבחינה רוחנית, ובכל זאת - הוא יתבע על כך בחומרה כמחלל השם...

הלא ברור, שאילו תלמידיו של ה'חפץ חיים' לא היו מטים אוזן לדרשותיהם של רבני עירם בשובם אל בתיהם, הם לא היו עושים זאת משום שהיו מפטפטים באותה שעה מחוץ לבית הכנסת... אלא מה? ה'חפץ חיים' חש מפני מצב בו תלמידיו ירגישו שהדרשות הללו אינן תואמות את רמתם, ויעדיפו במקום להקשיב להן - ללמוד בעצמם...

בדיוק אל המציאות הזו - התייחס ה'חפץ חיים', והוא אמר לתלמידיו דבר פשוט מאד: "אולי יתכן שאתם, על פי רמתכם, באמת אינכם מוצאים ענין בדרשתו של הרב... אולי באמת הדרשה מתאימה יותר לפשוטי העם, ואילו לכם, באופן אישי, תהיה תועלת רבה יותר אם תנצלו את הזמן הזה ללימוד... אולם בכל זאת, עליכם להבין שמוטלת עליכם אחריות! משום שכאשר ה'בעלי בתים' יראו שאינכם מקשיבים לדבריו של הרב - גם הם לא יקשיבו לו... ואילו הם - לא ילמדו בזמן הזה, אלא יפטפטו... וגם כאשר אתם כבר תשובו אל הישיבה בחזרה - הם ימשיכו ללמוד מכם היתר, ולהמנע מלהקשיב לדרשתו של הרב... ובכלל, מי יודע? אולי הם ילמדו מכם לזלזל ברב באופן כללי, ולכך כבר עלולות להיות השפעות הרסניות הרבה יותר!"...

באחת השנים, אמר האדמו"ר לאחד החסידים

ישנו סיפור חסידי, שאולי היה ואולי לא, אך המסר העולה ממנו נכון בוודאי...

מעשה היה באדמו"ר צדיק וקדוש, שבכל מוצאי יום הכיפורים היו חסידי עוברים לפניו, והוא היה אומר לכל אחד מהם על מה חשב במהלך תפילות היום הקדוש, מה ביקש מן שמיא, ומה השיבוהו ממרומים...

באחת השנים, אמר האדמו"ר לאחד החסידים: "השנה, אתה טענת לפני הריבוננו של עולם 'טענה'... אתה אמרת לו, שבכל השבוע - אתה עובד קשה, מבוקר עד לילה, וגם כך בקושי מוצא פרנסה. אתה עסוק כל כך, עד שאפילו אינך מצליח לקבוע עיתים לתורה, ובקושי אתה קורא קריאת שמע... את שלשת התפילות שביום אתה מתפלל בחטף; תפילת שחרית אתה מתפלל עוד לפני המניין הראשון - ומיד לאחר שמונה עשרה את חולץ את התפילין וממהר לעמל יומך; את תפילת מנחה אתה מתפלל תוך כדי העבודה - מבלי להפסיק לרגע, ואילו את תפילת ערבית אתה מתפלל עם שובך מיום של עמל מפרך, כך שבקושי הינך מצליח לשמוע את המילים ששפתיך מוציאות מאליהן.

"גם השבתות שלך - אתה כביכול סיפרת לריבוננו של עולם - אינן נראות כפי שהיית רוצה שייראו... אתה ישן במהלך רוב השבת, לא פותח ספר, ובקושי מצליח לקום ולהתפלל במניין בבית הכנסת... ואחרי כל זאת, ביקשת מהקדוש ברוך הוא בקשה קטנה... אתה ביקשת בסך הכל שתהיה לך פרנסה ברווח, לא בשביל עצמך חלילה, לא בשביל מותרות, פאר והדר - אלא אך ורק בכדי שתוכל לעובדו

בלבב שלם כפי שאתה משתוקק! בכדי שתוכל ללמוד במשך היום כולו, אתה תוכל להתפלל בנחת ולהתרכז במילים שאתה מוציא מפיו, וכמובן גם להקדיש זמן לחינוך הילדים..."

"הפלא ופלא רבי! אמת לאמיתה! כך בדיוק הרהרתי בליבי!" התרגש החסיד, מתפעל כולו מרוח הקודש שהופיעה בבית מדרשו של רבו, והוסיף לשאול: "כעת, אנה, יגלה לי הרבי מה השיב הבורא עולם על בקשתי?", ואילו האדמו"ר נענה והשיב:

"הקדוש ברוך הוא השיב ואמר לך כביכול: בני יקירי... אני לא צריך את התורה שלך וגם לא את המצוות שלך... אני גם לא צריך את התפילות שלך... מה שאני רוצה ממך - זה דוקא את ההתמודדויות שלך! אני רוצה לראות אותך מתמודד, ומתגבר... נאבק, ומנצח... הרגעים היקרים בפני יותר מכל, הינם דוקא הרגעים בהם קשה לך - ובכל זאת אתה נלחם ומצליח! בשביל הרגעים הללו הגעת לעולם!"

כאמור, אינני יודע האם הסיפור התרחש באמת או שמא לא, אולם בלא ספק, אמת יש בו! התקופות בהן האדם מתעלה, בהן הוא צומח, בהן הוא מתרצה לפני בוראו - אינן תקופות השלווה, אלא דוקא תקופות הניסיון! ההתמודדות וההתגברות! אלו התקופות בהן נבנית הגדלות של האדם, ומשום כך - אלו הן התקופות החביבות ביותר על אבא שבשמים!

לכשנתבונן, הרי שהדברים מחויבי המציאות:

הוא היה יכול לברוא אותנו בלי יצר הרע בכלל...

הלא אם הקדוש ברוך הוא היה רוצה את התורה שלנו, את המצוות שלנו או את התפילה שלנו, הוא היה יכול לברוא אותנו בלי יצר הרע בכלל... או אז היינו מקדישים את כל ימינו אך ורק לעבודתו יתברך, ללימוד, לתפילה ולקיום המצוות!

אם בכל זאת ברא בנו הקדוש ברוך הוא יצר הרע, הרי שיכולים אנו ללמוד מכך שהוא רוצה בעיקר את ההתגברות שלנו! הלא הוא יתברך טוב ומיטיב, וכל רצונו אינו אלא להיטיב לבריותיו את הטובה השלמה ביותר שתתכן, הלא היא הטובה הנצחית בעולם שכולו טוב, ששלמותה הינה דוקא כאשר האדם קונה אותה בעמלו וביגיעתו - כפי שמאריך הרמח"ל לבאר בפרק הראשון בספרו 'מסילת ישרים'.

מורי חמי כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע"א, ביקש מהסופר רבי מנחם דווידוביץ זצ"ל, ששמו יצא למרחקים כבקי במלאכתו, שיכתוב לו ספר תורה, ואכן רבי מנחם כתב את ספר התורה בחיל וברעדה. כשסיים, הרבי זצ"ל לא מיהר להשתמש בספר התורה..

כ"ק הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ראטענבערג שליט"א, אבד"ק קאסאן ומגדולי רבני בית שמש על כתיבת תפילין ומזוזות כהלכתן

וְקִשְׁרָתָם לְאֹת עַל יָדָהּ וְהָיוּ לְמִטְפֵּת בֵּין עֵינָיָהּ (י"ח)

הניסיונות להכניס אותו תחת פיקוח לא פעלו את פעולתם באופן הראוי - נושא ההשגחה על עצם מלאכת הכתיבה.

"למעשה זה לא דבר חדש. ה'לבוש' כבר כתב על זה כבר לפני כ-500 שנה, המשנה ברורה מביא את דבריו ומתריע בחריפות רבה בנושא הזה שמוכרים תפילין ומזוזות פסולים שנכתבו על ידי ילדים לפני גיל בר מצווה ואפילו על ידי נשים, וכן על ידי גברים שלא יודעים את ההלכות ומוכרים פרשיות פסולות וכאלו שלא נכתבו לשמה ועוד ועוד."

"למעשה, זה באמת נושא שמלכתחילה קשה יותר לעקוב אחריו מכמה וכמה סיבות, והסיבה העיקרית היא שזה תחום שבו המוכר והלקוח עובדים אחד מול השני במקרים רבים בלי שום תיווך באמצע, וללקוח אין שום דרך לדעת אם המזוזה שהוא קונה כשרה או לא, כי היא יכולה להיראות כשרה ומהודרת, אבל אם היא לא נכתבה כסדרה, או שיש שם מקרה של 'חק תוכות', או שהיא לא נכתבה 'לשמה' ועוד הרבה מאוד מקרים אחרים, המזוזה הזאת פסולה, והיא שווה כמו דף שהדפיסו אותו במדפסת."

"אבל האמת היא שדווקא בתחום הזה צריכים להשגיח הרבה הרבה יותר מכל התחומים האחרים. כי בזה תלוי קיום מצוות חשובות בכל רגע. יהודי שהמזוזה שבפתח ביתו פסולה רח"ל, עובר על מצוות עשה של 'וכתבתם על מזוזות ביתך', בכל רגע ורגע. עם כל שניה נוספת שעוברת הוא צובר עוד ביטול מצוות עשה ועוד ביטול מצוות עשה."

"אמנם הוא עובר על האיסור בשוגג לכאורה, אבל אם היתה לו אפשרות לקנות מזוזה מסופר שנמצא תחת פיקוח ובפועל הוא קונה אצל סופר שאינו תחת פיקוח, עד כמה זה נקרא שוגג? אולי כמו מי שנכנס למסעדה ואוכל בשר בלי לבדוק אם יש שם תעודת כשרות?... וגם אם נאמר שהוא שוגג ואפילו אונס, הוא מפסיד את מצוות עשה של מזוזה, ובמקום להרוויח בכל רגע ורגע עוד מצווה ועוד מצווה, הוא נשאר נקי מהמצווה הזאת רח"ל. ומי מדבר על תפילין, אנשים יכולים לעבור את כל חייהם בעולם הזה בלי לקיים מצוות תפילין אפילו פעם אחת, כי כשהאבא שלו קנה לו את התפילין בבר מצווה, הוא הרגיש מאוד לא נעים והיה חייב לקנות אצל השכן או הגיס, למרות שההוא לא מאוד הקפיד לחזור על ההלכות מעת לעת..."

לקראת פרשת ואתחנן - שבת נחמו, ביקשנו לשוחח עם אחד מפוסקי ההלכה בדורנו המזוהים יותר מכל עם כתיבת תפילין ומזוזות, וכמובן גם כתיבת ספרי תורה, הלא הוא הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ראטענבערג שליט"א, אבד"ק קאסאן ומרבני וועד משמרת סת"ם ומחבר הספר 'אוצר הסת"ם - סתמא לשמה' הרב שליט"א התפרסם כיחיד מומחה בהלכות כתיבת ספר תורה תפילין ומזוזות, וגם פועל גדולות ונצורות כדי להגביר ולחזק את הפיקוח וההכוונה על מנת להביא למצב שבו כל יהודי באשר הוא יוכל לקנות סת"ם בלי שום חשש לכשרות של המזוזה או פרשיות התפילין.

'היה לי סבא, כ"ק האדמו"ר מקאסאן רבי פנחס שלום ראטענבערג זצוק"ל' פותח הרב ראטענבערג 'הוא נסע לאמריקה לפני כמאה שנה, ומאחר ובאותו זמן היה קשה למצוא שם בשר כשר בלי שום פקפוק, הוא לא אכל בשר במשך 20 שנה, לא בשר בהמה ולא בשר עוף. נו? קרה לו משהו? לא! הוא לא הפסיד שום מצוות עשה מדאורייתא. "אבל יהודי שלא מניח תפילין כל ימי חייו, זה אסון! זאת טרגדיה! יהודי שהמזוזה שבפתח ביתו אינה כשרה, ה' ישמור ויציל. כמה איסורים שהוא עובר בכל רגע נתון. הוא בא ביום כיפור לבית הכנסת ומכה על חטא, וחושב לעצמו שעכשיו הוא נקי מכל עוון ומכל חטא, אבל הוא לא יודע שבמשך יום הכיפורים יש 24 שעות שמורכבות מ-1,440 דקות ומ-86 אלף שניות, שבכל אחת מהן הוא עובר על ביטול מצוות עשה. ה' ישמור ויציל!"

והיא שווה כמו דף שהדפיסו אותו במדפסת

"במשך הדורות האחרונים, נרשם שינוי גדול לטובה בכל התחומים של קיום המצוות. השחיטה מהודרת יותר, כשרות המזון מן הצומח נמצאת תחת פיקוח הדוק, הנושא של התולעים במזון עבר שינוי גדול לטובה, וגם תחום הסתם השתנה מאוד", אומר הרב שליט"א. "למעשה, היום האיכות וההידור הרבה יותר גדולה בהרבה מאוד חלקים מהסת"ם. הקלף יותר איכותי, הדיו חזק ועמיד לעורך שנים, יש יכולות טכנולוגיות לייצר בתים חזקים ועמידים מעור של בהמה גסה ועוד ועוד. אבל נושא אחד נשאר פרוץ, וכל

באחת הפעמים פתחתי בשיחה עם האברכים ושאלתי במה הם עוסקים

דבריו של הגה"צ שליט"א נשמעים חריפים מאוד, 'אבל' שאלנו, למה החשש גדול כל כך. הרי בדרך כלל מי שהולך לעסוק בכתיבת סת"ם, אלו אברכים יראים ושלמים, ובוודאי שהם לא יכתבו תפילין ומזוזות בלי ללמוד קודם את ההלכות בצורה מושלמת. "אני אספר לכם סיפור", עונה הרב שליט"א. "יש לי בית כנסת שנמצא כאן בסמוך, ולפני כמה שנים הבחנתי שיש חברותא שלומדים שם גמרא מדי יום. באחת הפעמים פתחתי בשיחה עם האברכים ושאלתי במה הם עוסקים. אחד מהם השיב לי שהוא סופר סת"ם, וכמובן שמיד שאלתי אותו אם יש לו תעודה. הוא השיב בשלילה, אין לו תעודה והוא לא צריך תעודה, אנשים מכירים אותו ויודעים שהוא ירא שמים, הוא עצמו למד את ההלכות היטב, בשביל מה צריך תעודה???"

אחרי שנתיים אני רואה אותו לומד הלכות סת"ם, הוא שקע בלימוד הזה בעיון וביסודיות. שאלתי מה קרה שהוא לומד שוב את ההלכות, והוא השיב שהוא מוציא תעודה. למה באמת? כי התקשר אליו יהודי מארה"ב להזמין ספר תורה, הם כבר סיכמו על תשלום נאה וכל הפרטים, ולבסוף שאל היהודי האמריקאי אם יש לו תעודה. כשהשיב בשלילה, ירדה העסקה לטמיון. אותו סופר החליט שאם כך הם פני הדברים נראה שיש ביקוש גובר דווקא לסופרים על תעודה, ולכן הוא החליט ללמוד מחדש את ההלכות ולהוציא תעודה. אחרי כמה שבועות הוא בא אלי, והודה באוזני כמשיח לפי תומו, שעד עכשיו הוא לא ידע בכלל שיש מושג כזה של 'חק תוכות על ידי כתיבה'. הוא כבר כתב הרבה מאוד תפילין ומזוזות, והיה חסר לו ידע בסיסי מאוד. זה אומנם לא מופיע במשנה ברורה, וגם לא בספרים הנפוצים האחרים שלומדים הסופרים, אבל כל סופר שמגיע לשיעורים שעוסקים בהלכות אלו, נתקל במושג הזה ולומד אותו ויודע להיזהר בעניין, כי לפי כמה וכמה מהפוסקים זה פסול גמור.

"אני רוצה שיהיה ברור", אומר הגה"צ שליט"א. "אני לא מדבר פה על סופרים שאין להם יראת שמים חלילה. אני מדבר על סופרים שהם יראי שמים, נזהרים בממון חבריהם, שומרים על העיניים, אברכים צדיקים שהולכים כל בוקר למקווה ואין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה ומלאכת הקודש של כתיבת סת"ם. מי שלא מוציא תעודה ומחדש את התעודה שלו כל שלוש שנים, כמו שקבע מרן בעל שבט הלוי זצ"ל - אסור לקנות אצלו תפילין ומזוזות!!!"

איך אני יכול לקנות אצל מישהו אחר? זה לא נעים!!!

"הבעיה שאנשים מרגישים מחויבים. הוא גיס שלי!!! הוא בן שלי!!! שכן קרוב! איך אני יכול לקנות אצל מישהו אחר? זה לא נעים!!! רבותי, אם יש לך שכן ששוחט עופות מבלי שלמד את ההלכות כראוי וקיבל סמיכה לך, תקנה אצלו עופות רק בגלל

שהוא שכן ולא נעים? אתה תאכל את מה שהוא שחט בגלל שהוא גיס שלך? בוודאי שלא. כך גם בתפילין ומזוזות."

"לא פעם מתברר שסופרים לא למדו את ההלכות אף פעם. הם מסבירים בידענות "אני אף פעם לא מוחק, אז אין לי בעיה של 'כסדרן', אבל זה פיתרון רק לבעיה אחת, כשיש הרבה הלכות נוספות שהם בכלל לא מודעים לקיומן ולא יודעים להיזהר בהן ולשאול מורה הוראה במקרה הצורך."

"דבר שני, גם סופר שלמד את ההלכות חזקה עליו שישכח אותן מתישהו. אני יכול לספר לכם על מקרה של סופר שלמד ועשה אצלנו מבחן ב'ועד משמרת הסת"ם', וקיבל ציון טוב מאוד. אבל אנחנו נוהגים שאחרי המבחן בכתב יש גם מבחן בעל פה, הוא בא אלי להיבחן בעל פה, שאלתי אותו שאלות והסופר לא ידע כמעט כלום. לא הבנתי איך זה יכול להיות, במבחן הוא קיבל ציון מצויין ובעל פה הוא לא יודע כלום?"

"התחלתי לבדוק ואז התברר לי שאת המבחן בכתב הוא עשה כמה חודשים קודם, בינתיים היה ערב פסח, הוא עבר דירה, היו לו כל מיני טרדות, והוא פשוט שכח את הכל. למה? כי הוא למד למבחן פעם אחת, ולא ניסה לזכור את ההלכות בכלל, היה לו חשוב להצליח במבחן והוא אכן הצליח, אבל מיד אחר כך הוא שכח את הכל."

ואני יושב ובידיים רועדות נאלץ לומר לו

"מרן בעל 'שבט הלוי' קבע שצריכים לחזור על הנלמד כל שלוש שנים, כדי שהלימוד יהיה שוב ושוב, וכך הסופרים לא ישכחו את ההלכות הבסיסיות. כמובן צריכים שלסופר תהיה הרבה הרבה יראת שמים, זה חשוב מאוד. אחרת איך אפשר לסמוך עליו? כמה פעמים מגיע אלי סופר שכתב פרשיות לתפילין, ואחרי שהוא סיים את הכל, המגיה מצא איזו בעיה רצינית בפרשה הראשונה, ואני יושב ובידיים רועדות נאלץ לומר לו שהתפילין פסולות וכל העבודה שהסופר השקיע בשבוע האחרון ירדה לטמיון..."

"איזה צער, איזו עוגמת נפש! כמה יראת שמים צריך כדי להתגבר על הניסיון ולגשת לרב כדי לשאול את השאלה הזאת!!! הרי הסופר הזה, יש לו בכיס חשבון חשמל עם התראה אחרונה. הוא

תלויה על כל אחד ואחד מאתנו לדרוש את התעודה הזאת, ולא לקנות אצל סופרים שאין להם תעודה בתוקף בשום פנים ואופן, גם אם זה הגיס או הדוד וכדו'."

את הדברים משלים הגה"צ שליט"א במעשה שהיה אצל חמיו כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זיע"א: "אחד מתלמידיו המובהקים של מורי חמי היה הסופר הנודע רבי מנחם דווידוביץ זצ"ל, ששמו יצא למרחקים כבקי במלאכתו באופן יוצא דופן, והכתב שלו נחשב למיוחד במינו."

"מורי חמי ביקש מרבי מנחם שיכתוב לו ספר תורה, ואכן רבי מנחם פינה מזמנו במיוחד לשם כך, וכתב את ספר התורה בחיל וברעדה לבקשת מורו ורבו. כשסיים הוא שלח את ספר התורה להגהה כמקובל ולאחר מכן הביא אותו אל הרבי, אבל הרבי זצ"ל לא מיהר להשתמש בספר התורה. הוא לקח עוד מישהו שיעזור לו להגיה את הספר בעצמו, וכך הוא ישב עם הגוויילים, ולידו ישב בחור או אברך, והיה מקריא לו את הכתוב, מילה אחר מילה, עם האותיות!!! בראשית, ב, ר, א, ש, י, ת, ברא ב, ר, א כך עוד פסוק ועוד פסוק עד שהשלימו את הספר תורה כולו, ולאחר מכן עשה את זה בשנית ובשלישית, ורק אז נחה דעתו."

"לימים כשהומצאה התוכנה הממוחשבת הבודקת את ספרי התורה למציאת טעויות, בדקו את ספרי התורה ורוב ספרי התורה נמצאו פסולים, אבל הספר תורה הזה היה נקי לחלוטין מכל שמץ של טעות, וכל הבדיקות שנעשו לו מצאו שהוא אכן כשר ומהודר, בתכלית ההידור."

חייב לשלם 3,500 שקלים כדי שלא ינתקו לו את החשמל, והוא כל השבוע מתאמץ לכתוב את הפרשיות לתפילין כי ברגע שהוא מסיים אותן הוא מעביר אותם ללקוח בתמורה ל-3,500 שקלים שיצילו אותו מניתוק החשמל... אבל אם הרב פסל לו את הפרשיות, מי יציל אותו מניתוק החשמל!!!"

"אז מה עושים סופרים שאין להם יראת שמים? השמועה אומרת שיש כאלו חדרי סופרים שיש שם טבלה שבה כתוב: "לשאלות בנושאי תגים כדאי לשאול את הרב פלוני", ומספר הטלפון שלו, "לשאלות בנושאי 'חק תוכות', כדאי לשאול את הרב פלוני... לשאלות בנושא מחיקות יש לשאול רב שלישי..."

"וזה עוד במקרה הטוב. במקרה הפחות טוב, הסופר פוסק לעצמו, הוא 'מדמה מילתא למילתא' ומייצר לעצמו מהלך נפלא שמוביל לכך שהפרשיה כשרה... לכן היראת שמים היא בהחלט הכרח גדול אצל כל סופר סת"ם, אבל כאמור, יראת שמים לבד אינה ערובה לכך שהסופר אכן שולט בהלכות ויודע ממה להיזהר."

במעשה שהיה אצל חמיו כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זיע"א

"המפתח לשינוי נמצא דווקא אצל הציבור", אומר הרב שליט"א בסיום דבריו. "זה תלוי רק בלקוחות, ככל שיותר ויותר אנשים ידרשו לראות תעודה בתוקף בעת שהם קונים תפילין ומזוזות, כך יותר סופרים יקפידו לוודא שיש להם תעודה בתוקף, ופחות תפילין ומזוזות יימכרו בשוק כשהם פסולים מעיקרא רח"ל. החובה

לתרומות ושותפות בהפצת הגליונות

055-400-77-20

או כתבו לנו למייל

A950850750@GMAIL.COM

אלפי יעדים נתיב אחד!

נתיב פרו - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!
אלפי בתי כנסת ונהנים כל שבוע מחלוקת עלוני שבת
בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון!

נתיבכר
כנה מצליחים בשטח

074-703-5009

השתוממתי: כאן רבינו אומר שזה נחשב 'מורה הוראה במקום רבו', ובביתו, הנה השולחן ערוך והפוסקים מונחים על אדן החלון לידו, והוא פוסק בלי לפתוח ספר? לא היה נעים לי לשאול, רק גמגמתי ושאלתי ...

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א על הלימוד מדרכיו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

וְלִמְדֶתֶם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם (ח' א')

כולנו זוכרים איך היה
נראה סדר עבודת
התשובות שלו לכלל
ישראל. שואלים אותו
בכל חלקי התורה והוא
עונה מיד בלי לפתוח
ספר. גיטין, גרות,
הלכות שביעית, בורר
בשבת, איסור והיתר.
רבינו משיב בזה אחר
זה בלי לפתוח אף ספר.

רבינו זצ"ל היה 'גדול' שמחייב מאוד כל אחד ואחד. ישנם סיפורי התמדה מופלאים על גדולי הדורות. מספרים על גדול שלמד 36 שעות ברציפות בלי לאכול, בלי לישון, בלי להפסיק, התמדה עצומה. אבל כשאדם שומע את הסיפורים הללו, אז מה הוא חושב לעצמו? לי אין כוחות כאלה. אני אחרי סדר של 4 שעות צריך לטעום משהו, לנוח, קשה לי. אני לא יכול ללמוד אפילו 10 שעות ברציפות, אז מה זה 36 שעות ברציפות? זה לא בשבילי. רבינו זצ"ל הוא גדול שמחייב כל אחד.

סיפר לי נין שלו שהיה אצלו בבית ושימש אותו. בבוקר רבינו זצ"ל הבחין שהוא עייף. הנין גילה לו שעשה 'משמר' ולמד כל הלילה. אמר לו רבינו זצ"ל: "בשביל מה? מה יוצא מזה? בלילה אתה לא לומד טוב כי אתה עייף, וביום אתה בוודאי עייף. תחשוב איפה אתה יוצא עם תועלת", ואז הוא הוסיף ואמר לו דבר מבהיל: מימי לא הייתי ער לילה שלם, מימי לא דילגתי ארוחה. כמובן, הוא לא האריך מדי בארוחות. מי שראה אותו ראה שהוא לא אוכל הרבה מדי, והגוף שלו העיד כמה הוא אוכל, אבל מה שהוא החליט שצריך לאכול כדי לחזק אותו, עלזה הוא לא דילג. מה, להתחיל לשחק עם הכוחות? ואז ליפול והלימוד יהיה פחות איכותי? הוא ישן כמה שמצא שנוח לו כדי להיות ערני ומרוכז בלימוד. כל ימיו היה משכים קום ומתחיל ללמוד בשלוש בלילה, היה נח מעט ביום. אבל הכול בצורה נורמלית.

אלה דברים שמחייבים כל אחד מאיתנו. אפשר לחיות בצורה של אדם נורמלי, עם אכילה ועם שינה, אבל בהתמדה עצומה. ניצול הזמן באופן מלא. יום שישי מלא, שבת מלאה, ליל שבת. הייתה לו התמדה, אבל הכול כפי כוחותיו.

כששמעתי את הדבר מפורש יוצא מפי מרן

בשיעורו במסכת כתובות (ס"ב) "אסור לתלמיד להורות הוראה במקום רבו", ציטט רבינו את ה'שבות יעקב' כי בימינו הואיל וספרי השולחן ערוך והפוסקים מצויים בכל מקום, מי שמורה הוראה בלי להסתכל בהם הוא מורה הוראה במקום רבו. רבינו הוסיף: "הפוסקים נמצאים כאן ואתה לא שואל אותם! לא מסתכל בהם?".

על הכל הוא משיב בעל פה. השתוממתי: כאן רבינו אומר שזה נחשב 'מורה הוראה במקום רבו', ובביתו, הנה השולחן ערוך והפוסקים מונחים על אדן החלון לידו, והוא פוסק בלי לפתוח ספר? לא היה נעים לי לשאול אותו עליו, רק גמגמתי ושאלתי 'רבי, האם כך נוהגים למעשה?' ואז רבינו הוסיף משפט נוסף: אלא אם כן המורה הוראה בטוח שבשעה שהוא פוסק – דברי השולחן ערוך והפוסקים עומדים נצבים לנגד עיניו. כלומר, הפוסקים ניצבים לנגד עיניו: נשים-נזיקין, אורח חיים, יורה דעה, אבן העזר, חושן משפט, הכל עומד פתוח לנגד עיניו. שלא תהיה טעות: רבינו אף פעם לא ציטט שום גמרא או רמב"ם כלשונו. הוא לא היה מצטט גמרא כלשונה, אלא היה אומר את הגמרא, את התוכן שלה, כל עסקו היה בתוכן של הדברים. "וואס שטייט דא"... אפילו עם ילדים הוא לא התלהב שילמדו בעל פה, הוא אמר: "העיקר לחנך אותם להבין מה שלומדים". רק כשדנתי לפניו שאולי על ידי שמשננים לדעת בעל פה וחוזרים הרבה פעמים, ממילא שמים לב יותר למה שלומדים, פעמים, ממילא שמים לב יותר למה שלומדים, אמר: "נו, אם כן, זה בסדר". אבל הכל היה פתוח לנגד עיניו, הכוונה שהכל חי נגד עיניו, ה'גיטין' חי לו מול העיניים. וה'שמיטה ויובל' חי מול העיניים. ו'שבת' חי מול העיניים. ו'יורה דעה' חי מול העיניים. וכך 'זרעים' ו'קדשים' ו'טהרות'. ובזה השתבחו בו כל גדולי הדור, שבכל נושא שדיברו אותו היה בעניין בלי להתמהמה להיכנס לנושא, ובלי צורך לפתוח גמרא או ספר אחר. 'יהי רצון שנלמד מארחותיו בבחינת 'נגיעה' מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ואז בוודאי נזכה שזכותו של רבינו תגן עלינו.

(מתוך גליון 'שואלין ודורשין' 378)

אומר לך יסוד גדול, המתיק רבי זלמן בריזל לנכדו: היצה"ר נותן סטירה כנגד סטירה, אבל האדם צריך לדאוג לכך שהסטירה האחרונה תהיה שלו!

הרה"צ רבי שלמה זלמן בריזל זצ"ל היה שש אל עבודת הבורא כגיבור עלי קרב, בתשעים ושלוש שנות חייו

וְלַמְדָתָם אֹתָם וְשִׁמְרָתָם לְעֵשְׂתָם (ה' א')

- כה גדולה היתה נחישותם של חברי החבורה להתעלות בעבודת ה', אשר גם כאשר ר' עמרם בלוי חיתן את בתו לא ויתרנו על קביעות זו, ובזמן הקצר שבין החופה לסעודה התיישבנו יחדיו, כל בני החבורה. לחשוב חשבוננו של עולם!
- שורה ארוכה של קבלות להיטיב, להיזהר ולהישמר. היו לחם חוקינו. כל שבוע היינו צריכים ליתן דין וחשבון אחד לחברו, מה אירע עמו במהלך השבוע. כלום הצליח היצר הרע להפיל מאן דהוא מבני החבורה בפח יקוש. מי שהיה מצהיר כי נכשל בדיבור, במעשה או אפילו במחשבה (!) נתחייב לשלם קנס ככל אשר יושת עליו מראש.

- והיה, אם החבר לא הצליח להיזכר האם נשמרה קבלתו או לאו, אזי נהגנו להשית עליו סכום כפול!
היו הצעירים מתפללים ושואלים את ר' זלמן לא אחת: ר' זלמן, האיק?" - האיק יכול אדם לזכור את כל מה שעבר עליו במשך השבוע, בכל רגע ורגע מתהלכות יומו?
"מה השאלה בכלל?" התפלא ר' זלמן. "זוהי הרי צורת החיים של יהודי - להחזיק ראש בכל רגע. לדעת מה קורה עמך בכל עת!"

כמה היה נזהר ר' זלמן מאותו 'שונא'

היה ר' זלמן משנן תמיד בינו לבין עצמן, וגם באזני כל - את דברי בעל חובת הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) -
- 'בן אדם. ראוי לך לדעת כי השונא הגדול שיש לך הוא יצרך. אתה ישן והוא ער ואינו מיקל בקטנה שבקטנות, אבל ואתה תמשול בו'. כמה היה נזהר ר' זלמן מאותו 'שונא', תחבולות על גבי תחבולות טיכס לבל יפול ברשתו.
סח ר' זלמן:

"באחד הימים, כאשר הלכתי ברחובה של עיר, עברתי על יד אחד מבורות הניקוז אשר לא כוסה בכיסוי מתאים, נתקלתי בו ונפלתי ארצה מלא קומתי, נחבלתי קשות ברגלי, והכאבים ליוו אותי במשך תקופה ארוכה. מיני אז, בכל עת שאני עובר במקום זה, מטבעי אני פונה להביט כה וכה לבל אפול שוב...
המוסר השכל שאני לומד מזה הוא - עד כמה צריכים אנו להיזהר על הנשמה הקדושה! אם ח"ו נכשלים ונופלים פעם אחת. צריך לפחד כל החיים, ולהיות זהירים וערניים לבל ליפול שוב!
אחד מתכסיסי המלחמה הגדולים שאותו אימץ ר' זלמן לעצמו כל ימיו, היה - מערכת ה'קנסות'! - קנס כספי על כל פעולה שאינה רצויה בעבודת ה'.

'האדם לא נברא בעולם אלא רק לשבר את הטבע' - (צעטיל קטן להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע). מעודו אהב ר' זלמן את 'המלאכה', את היגיעה והעמילות ללא חת בעבודת בוראו, אדרבה, שש היה אל העבודה כגיבור עלי קרב. תשעים ושלוש שנות חייו היוו מסכת רצופה של עמל ויגע, לזכך עצמו מכל וכל..

בדבריו אשר היה נושא בפני תלמידים, היה רגיל לחזור על המשל המובא בחז"ל -

'משל לציפור שהתלכלכה בדברים מאוסים, וריח רע נדף הימנה תדיר. היתה הציפור מתעופפת ממקום למקום בנסיון להיפטר מהריח... אך לאכזבתה בכל מקום שאליו ברחה, רדף אחריה הריח. אמר לה חכם אחד - פתיה שכמותך! מה לך כי תברחי ממקום למקום. התנקי עצמך מהמאוס שדבק בך, ותיכף יפוג ממך ריחך הרע!'

- "כך הן גם המידות הרעות! טייערע קינדער", היה ר' זלמן אומר, ושפתיו נוטפות מור עובר - "המידות הרעות דבוקות הן באדם כריח רע, ומתלוות אליו תמיד מרוצת השנים, שינוי הזמנים והמקומות, אינם מועילים. אם לא תקחו עצמכם לידיים, ולא תעבדו לטהר את מידותיכם. לא יועיל לכם כלום!"

חבורה שלימה של עובדי ה' היו מתקבצים ובאים להם לאסיפה מיוחדת מידי יום שלישי. סביב לשולחן יושבים אנשים אשר הגיעו לגבורות, ילדים ונכדים להם לרוב בלעה"ר.

וכך באין ומתכנסין להם שפירי קרתא דשופריא הצדיקים: ר' עמרם בלוי ז"ל, ר' זלמן בריזל ז"ל, ר' יודל כהן ז"ל, ר' אברהם ראטה ז"ל ר' שמואל דייטש ז"ל, ר' יעקב רוטמן ז"ל - ועוד יהודים יקרים אשר אהבת בוראם ויראתו יוקדת בלבם. יושבים ודנים הם בכבוד ראש בשאלה המעסיקה את מוחם ללא הרף -

"און האלט מען אויף די וועלט?!" [-היכן אנו אווזים בעולם?!]. מידי שבוע דנים הם בצוותא אודות מידה כלשהיא, או הנהגה מסוימת אשר את קיומה הם דורשים ותובעים מעצמם. וכדי לעמוד בדיבורם, ולהחזיק בקבלותיהם הטובות, משיתים הם על עצמם קנסות כספיים.

"את הכספים אשר היינו משיתים עלינו - גזלנו מפת לחמנו המצומצמת!" סיפר לימים ר' זלמן - "לא התפשרנו במאומה בענייני עבודת ה'!"

את הנהגתו זו ינק מדברי רבותינו הראשונים ז"ל, כמובא בכתבי רבינו יונה ז"ל:

אם נכשל אדם בכעס יקנוס עצמו ב'פשוט' (מין מטבע) או בחצי 'פשוט'.

את כספי הקנסות שהיו התלמידים מביאים אליו כסדר. היה ר' זלמן דן לשריפה! וטעמו ונימוקו עימו -

"פשוט מאוד, אם אתן זאת לצדקה עוד יוכל להיות לכם איזה הנאה ונחמה פורתא, שסוף סוף הכסף לא הלך לריק, לכל הפחות קיימתם בו מצוות צדקה. אך לא כן יהא - קנס צריך להיות קנס! - הכסף ילך לכליון, והאדם ילמד לקח ויכנס לחיים טובים!"

כלום מטבע של 10 אגורות יפחידני?

סח מלמד דרדקי אחד: פעם התאוננתי לפני ר' זלמן על נטייתי הקשה להאריך בשינה. כשהדבר פוגע בתפילת שחרית שלי, אותה אני נאלץ להתפלל בחפזה, כדי להגיע בזמן לת"ת...

"הבה ונקבע קנס", הציע ר' זלמן, "החל ממחר תביא לי על כל קימה מאוחרת מטבע של עשר אגורות בלבד!"

התפלאתי מאד על הצעתו, כלום מטבע של 10 אגורות יפחידני? אולם קיבלתי עלי את הצעתו, וראה זה פלא! לאחר תקופה קצרה כבר השתנה המצב מן הקצה אל הקצה. ללמדך, שגם הקנס הקטן ביותר, יכול לחולל פלאים!

הגיע אלי יהודי חשוב, המשמש כר"מ בישיבה

"פעם אחת", סח ר' זלמן, "הגיע אלי יהודי חשוב, המשמש כר"מ בישיבה וביקש שאומר לך דברי הדרכה וחיזוק בעבודת ה'. אמרתי לו - שיראה להתחזק בנושא של שמירת הלשון, ויקבל על עצמו קנס 10 לירות על כל מכשול חלילה.

אולם הלה סבור היה בדעתו כי אינו זקוק לכך כלל, באשר אינו נמנה על כת מספרי לשון הרע, וגיחך לעומתי - "הלא הנני כה עסוק כל היום והלילה בהכנת ואמירת השיעורים, הלא גם אם אחפוץ בכך, אין לי כל זמן לדבר לשון הרע ורכילות!" - אולם לבסוף נעתר להסכים לבקשתי, מה כבר יוכל להפסיד...

והנה, לא עברו כמה ימים, והלה נכנס אלי בשנית והתוודה:

"הצדק עמכם - ר' זלמן, רק כעת נוכחתי לראות כמה לשה"ר אני מדבר! פעמים שהנני מעיר לבחור על הנהגתו הנלוזה לעיני כל, אע"פ ש יכולתי לעשות זאת בצנעה, גם מצאתי שבעת שבתנו בחדר הרמ"ם אנו לפעמים משוחחים אודות בחורים - לשון הרע ללא צורך - גם בזמן שדימיתי שהנני עסוק אז רק בהכנת השיעורים, גיליתי שאין פני הדברים ממש כן... כי בלילה הנני יושב בביתי ומכין את השיעור ותוך כדי כך עונה לטלפונים נחוצים, ומבלי משים הנני נגרר לשיחות של מה בכך. בושתי וגם נכלמתי. אכן. חשבתי לתומי כי שלם אני במדה זו. אך עתה באו הקנסות שלכם וטפחו על פני!"

- "ראו נא", הפטיר ר' זלמן, "כמה יכול האדם לשטות ולרמות את עצמו, כל עוד שאינו מכריח עצמו לבדוק דרכיו באמת!"

פעם אחת ביקש ממני הסבא לקבל על עצמי

מאידך. היה ר' זלמן שופע כסדר דברי חיזוק המרוממים את הנפש - אשר אין לו לאדם ליפול ברוחו, גם אם יודע הוא עליות ומורדות לרוב בדרכו הטובה.

סיפר נכדו :

פעם אחת ביקש ממני הסבא לקבל על עצמי קבלות שונות להיטיב, בשילוב מערכת קנסות, אך אני טענתי לפניו ואמרתי לו: 'זיידע! אתה כבר הנך יהודי זקן. ניצחת את היצר מזמן. אבל אני עדיין צעיר לימים ויש לי יצר הרע קשה!' "אוי מה אתה יודע?!" ביטל הסבא את דברי בתוקף.

- 'שמא יודע הינך כמה דמעות שפכתי היום כדי שאנצל מהיצר הרע?! ואתה עוד חושב שמא אין לי יצר הרע?!...!"

"אומר לך יסוד גדול", המתיק עימי הסבא "דער יצר הרע גיט א פאטש פאר א פאטש, אבער דער לעצטער פאטש זאל בלייבן ביי דיר!"

[ה-יצה"ר מחזיר סטירה כנגד סטירה, אבל האדם צריך לדאוג לכך שהסטירה האחרונה תהיה שלו!]

כלומר, מלחמת היצר נמשכת כל החיים, אבל אין להיבהל מכשלונות ומנפילות, העיקר הוא שבסוף המלחמה תהיה ידו של האדם על העליונה.

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

נשיא צרפת, עמנואל מקרון, עמד בפתח. ופתאום, בלי שום סיבה נראית לעין, התחיל מקרון לצעוק: "אני לא רוצה שתיכנסו! תנו לי להיכנס לבד!"

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א יהודי יכול להשפיע בתפילתו על כל העולם כולו.

לא יתנה קץ אלהים אחרים על פני (ה, ו)

שמעתי סיפור נפלא, שסיפר רבי חיים צבי שפירא שליט"א, הרב של קהל חסידים בבני ברק. יהודי יקר, שעובד באבטחת אישים בשב"כ, התחיל להתחזק ביותר בשמירת תורה ומצוות. לפני מספר שנים - לרגל יום הזיכרון הבינלאומי לשואה, ושבעים וחמש שנה לשחרור אושוויץ - הגיעו עשרות ראשי מדינות ומנהיגים לביקור ממלכתי בישראל. מובן, שהוצרכו לשם כך סידורי ביטחון קפדניים ביותר. הוכנו תוכניות מפורטות ומדוקדקות, וכל אחד מהמאבטחים קיבל את ההוראות וההנחיות שנקבעו לו. על אותו יהודי שומר תורה ומצוות הוטלה המשימה לאבטח את נשיא צרפת, עמנואל מקרון. היה עליו ללוות את הנשיא לכל מקום שאליו ירצה ללכת. אחד המקומות הראשונים, שאליהם החליט מקרון להגיע, היתה איזושהי כנסיה בירושלים.

המאבטח נחרד הוא יכניס את עצמו למקום טומאה מלא צלמים!?

המאבטח, שהיה כאמור בתהליך של חיזוק, נחרד. הוא יכניס את עצמו למקום טומאה מלא צלמים!?

נכנס הבן אדם אל המפקד שלו ואמר: "יש לי פה בעיה רצינית, תשלח אותי לאבטח מישהו אחר".

המפקד כעס, "תגיד לי, אנחנו משחקים פה משחקים? קבעו לך לאבטח אותו, אז אתה צריך לאבטח אותו. אני לא רוצה לשמוע על שום שינויים!"

האיש פנה לשאול את הרב שלו, והרב הגיע למסקנה שיש כאן היתר בגלל "שלום מלכות", כי אם ח"ו יקרה לו משהו, בצרפת עלולים להתנקם בהרבה יהודים, ולכן יש פה ספק פיקוח נפש. האיש התפלל מעומק לבו: "רבונו של עולם, אני לא רוצה להיכנס למקום טומאה של עבודה זרה, גם אם אפשר למצוא היתר. אנא, בורא עולם, בבקשה תעזור לי ותציל אותי".

ההתרחשות שאירעה מיד לאחר מכן, היתה מפתיעה, וצולמה באמצעי תקשורת רבים:

אני לא רוצה שתיכנסו! תנו לי להיכנס לבד!

נשיא צרפת, עמנואל מקרון, עמד בפתח הכנסייה, רגע לפני

שנכנס לשם עם המאבטח ועוד מספר שוטרים. ופתאום, בלי שום סיבה נראית לעין, התחיל מקרון לצעוק: "אני לא רוצה שתיכנסו! תנו לי להיכנס לבד!"

"אי אפשר", אמרו לו השוטרים. "לפי הוראות האבטחה אסור לנו לעזוב אותך. אתה לא יכול להיכנס בלעדינו!"

אבל מקרון לא נרתע מהתגובה הקשוחה. הוא התפרץ וצרח מול כל הנוכחים, שהוא לא מסכים שייכנסו איתו.

אחרי תיאום עם הקצין הממונה, הניחו לו להיכנס לכנסיה ללא ליווי של מאבטחים ושוטרים יהודים.

לאחר שיצא משם, היה מקרון נבוך. הוא התנצל על ההתפרצות שלו, ועל התקרית שאירעה בגללו.

אף אחד בסביבתו לא הבין מה קרה לו, מה גרם לו להתנהגות מוזרה כזאת.

אבל אנחנו יודעים ש"לב מלכים ושרים ביד ה'", ותפילתו של היהודי היקר היא שגרמה להתרחשות הזו. היה לו היתר, לאותו יהודי, אבל הוא ביקש רחמים מבורא עולם שלא יזדקק להיתר, והבורא יתברך שמע את תפילתו, והביא שיגעון זמני על נשיא צרפת.

יהודי יכול להשפיע בתפילתו לא רק על עצמו אלא אפילו על מלכים ושרים, ועל כל העולם כולו.

(מתוך הספר 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוף')

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ד)

אמר ה'חפץ חיים: חייב אדם להשגיח על גופו כדרך העגלון שמשגיח על סוסו שלא ירעב, כי ממנו הוא משתכר לפרנסתו. לכן אסור לאדם לסגף גופו, כי ממנו תוצאות חיים לנשמה, שע"י גופו האדם מפרנס נשמתו ועושה מצוות ומעשים טובים וזוכה לחיי העוה"ב. והוכיח ה'חפץ חיים את אחד מראשי הישיבות שהיה מונע עצמו מלאכול קצת בשר בכל יום, כדי לחסוך בשביל תלמידיו שלא יחסר להם. אמר לו ה'חפץ חיים במתק שפתיו: בין המון העניינים המוטלים על ראש הישיבה, יש עניין נחוץ שראוי לתשומת לב מיוחדת. והוא - הדאגה שלתלמידים יהיה ראש ישיבה בריא.

נאמר ברמב"ם (דעות פ"ד א'): הואיל והיות הגוף בריא ושלם - מדרכי ה' הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדים את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים. ואלו הן: לא יאכל אלא כשהוא רעב. לא יאכל אדם עד שילך קודם אכילה, עד שיתחיל גופו לחום. ועוד כלל אחר אמרו בבריאות הגוף: כל זמן שאדם מתעמל ויגע הרבה - אין חולי בא עליו... וכל מי שהוא יושב לבטח ואינו מתעמל, כל ימיו יהיו מכאובים וכוחו תשוש.

עוד כתב הרמב"ם: יש מאכלות רעים ביותר, כדגים הגדולים המלוחים הישנים והגבינה המלוחה הישנה, ואדם שהוא חכם וכובש את יצרו ולא ימשך אחר תאוותו, ולא יאכל מהנזכרים כלום... הרי זה גיבור.

כתב החזו"א ב'קובץ אגרות' (ח"א קלז): 'הדקדוק על אמצעי הבריות היא עבודה אהובה לפניו ית' (ח"א קלח) 'ולכן תשתדל נא להתגבר על רצונות הטבעיות ולמלא אחר פקודת הרופאים במה שמוצאים לצורך הרפואה' (ח"ב צח). 'מאד הייתי חפץ שתבריא גופך להעמידו על משקלו הנורמלי, ואולי יעלה בידך לעשות מה למען זה אל תזניח הדבר'. (ח"ב ק) 'אולי אפשר לך לסור לנופש לחודש ימים להחלמה, תשתדל נא בזה לבקש נפשו להתחסד על גופך' (ח"ב ס"ק).

ונתנו לתוך פיו של הצלם, ועי"כ היה הצלם מדבר

עץ ואבן אשר לא ידעו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא ידיתו (דב"ח)

- הנה ה' חושים יש באדם, והם: חוש הראיה, חוש השמיעה, חוש האכילה, חוש הריח וחוש הדיבור. והקשה הגר"א על

אבל לעתיד לבוא כשיגלה ויתפרסם מי הם התלמידי חכמים שהקב"ה שש ושמה בהם

וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ד' אֱלֹהֶיךָ (ו' ה')

אהבהו על הבריות כאברהם אביך
כענין שנאמר ואת הנפש אשר עשו
בחרן. (ספרי)

**מִן פּוֹסֵק הַדּוֹר הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה
שְׁטֵרנבוֹךְ שְׁלִיט"א:** מבואר כאן שיהודי
שאוהב את הקב"ה אינו יכול לשבת
בשקט כשרואה שאחרים אינם הולכים
בדרך התורה, ומתוך אהבתו לקב"ה
הוא משתדל להפיץ את דרך התורה
לאחרים ככל יכולתו, ואינו דואג רק
לעצמו שהוא יהיה מסודר בלימוד
התורה, אלא דואג שיותר ויותר יהודים
יקיימו את מצוות השי"ת.

ובזכרוני ששמעתי פעם מהגאון רבי
איסר זלמן מלצר זצ"ל.. והיה מעורר
שכחיו שנתרבו בעוה"ר הרחוקים
מדרך האמת, מחוייבים אנו מן הדין
לפעול או לסייע ביד אחרים העושים
לקירובם לעבודתו יתברך, ומקיימים
בכך מצוות עשה דאהבת השי"ת.

אמנם דע שכדי לקיים מ"ע זו
ד"ואהבת את ה' אלוך" על ידי
קירוב רחוקים, אין צריך דווקא לפעול
אצל העם שבשדות, אלא כל אחד
יכול לקיים מ"ע זו על ידי עצם הדבר
שנוהג כבן תורה ומקדש בכך שמים ע"י
הליכותיו המוכיחות כי התורה מעדנת
ומקדשת את לומדיה, וכדאיתא בגמ'
ביומא (פז). "ואהבת את ה' אלוך
שיהא שם שמים מתאהב על ידך,
שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי
חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם
הבריות, מה הבריות אומרות עליו,
אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו
שלמדו תורה", ע"כ,

והרי מבואר להדיא בדברי הגמ',

אם אתה תשכח ללמוד ורק תודיע לבניך שילמדו אז בניך אחרים גם יעשו כן

רק השמר... והודיעתם לבניך ולבני בניך (ד, ט)

קדוש ישראל, רבי ישראל סלנטר זצוק"ל,
היה אומר: ראיתי אנשים רבים, הדואגים דאגה
יתרה לגוף שלהם ולנשמה של הזולת. כוון
שכך הם מטיפים מוסר לאחרים, כשנדמה
להם שאינם מהדרים במצוות; וכאשר פלוני
נכשל בעברה קלה, הם עטים מיד להוכיחו
בשבט מוסר ואינם מסתירים את שמחתם
נוכח כשלונם של הזולת. ואני סבור, שחסידי
אמיתי הוא מי שדואג תמיד לנשמה שלו ולגוף
של הזולת, וכתוצאה מכך הוא בוחן את עצמו
בקביעות בענייני יראת-שמים והידור מצוות,
ובאותו זמן משתדל למלא מחסורם של עניי
ישראל בכל שידו משגת...

בשם ה"חזקה" מלובלין מובא, שפירש פסוק
זה בדרך המוסר: "רק השמר לך" - לענייני
גופך תקדיש זמן מועט וכוחות מצומצמים;
ורמז לדבר: "אכן ורקין מיעוטיך" ("אך" ו"רק"
במקרא באות למעט - ירושלמי ברכות י"ד,
ב). לעומת זאת "ושמור נפשך מאוד" - כל
הכוחות הגנוזים בך תשקיע בשמירת הנפש
ובטיפוח ענייני הרוח, שבהם מותר האדם מן
הבהמה...

ואילו על סופו של הפסוק היה אומר רבי מ"מ
מקוצק זיע"א, כי דרכן של בני אדם שרוצים
שבניהם יעסקו בתורה אך הוא בעצמו יש
לו אלף תירוצים לא ללמוד וזהו שאומר לנו
הפסוק "פן תשכח" אם אתה תשכח ללמוד ורק
תודיע לבניך שילמדו אז בניך אחרים גם יעשו
כן ורק יודיעו לבני בניהם שילמדו ולכן הדרך
הנכונה היא שאתה בעצמך תלמד וממך יראו
וכן יעשו גם הם

(הרבי מקוצק)

שכדי לגרום שאחרים יאהבו את
הקב"ה אין האדם מוכרח להסתובב
אצל אחרים לפעול, אלא גם אם
הוא יושב לעצמו בבית מדרש ולומד
בהתמדה ומתנהג כראוי לבן תורה
במשאו ומתנו עם הבריות, הרי הוא
גורם בזה שאנשים אחרים יתקרבו
על ידו לדרך התורה, ובהו גופא מקיים
מ"ע דואהבת את ה' אלוך.

כע"ז הוי מרגלא בפומיה דמור"ר
הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל,
שלפעמים אברך נמצא בכולל שנים
רבות ואינו מקבל שום תפקיד, והוא
ובני משפחתו מצטערים מאוד על
כך, אבל האמת היא שזהו טעות, ואין
כאן מקום לצער, כי כל אברך מתמיד
ושקדן בכולל יש לו מעלת ר"מ גם
אם לא מינוהו לתפקיד זה, ומשום
שמסתכלים על התמדתו ועל שאר
הנהגותיו ותפילותיו, ונמצא שהוא
כר"מ ממש לכל דבר. ואף שאינו
מפורסם בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא
כשיגלה ויתפרסם מי הם התלמידי
חכמים שהקב"ה שש ושמה בהם,
יתגלה לעין כל שהקב"ה שמח בו הגם
שאינו מתכבד מכך בעוה"ז.

(מתוך ביאורים והנהגות)

שתשפיעו כח חיים על כל רמ"ח אבריהם

וְאַתֶּם תְּדַבְּקִים בָּהּ אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים בְּכֶכֶם
חַיִּים (ד'ר)

ביאר ה"דגל מחנה אפרים"
שבספרים הקדושים נאמר, כימאיתם
וארבעים ושימונה המילים שבקריאת
שמע, נותנות כח חיים ברמ"ח אבריו
של האדם. ברם, באמת אין בשלוש
הפרשיות של קריאת שמע אלא
מאתיים וארבעים ושבע מילים, אך

המלה "אמת" שיש אומרה יחד עם
"ד' אלקיכם אמת", היא המשלימה
את המנין רמ"ח. זה שמרמז כאן
הכתוב: "ואתם הדבקים בד' אלקיכם"
- אם תדביקו את המלה "אמת", היינו:
אותיות "אתם", ל"ד' אלקיכם", ותאמרו
את כל זה יחד בסוף קריאת שמע, כי אז
תזכו ל"חיים כולכם היום" - שתשפיעו
כח חיים על כל רמ"ח אבריהם, כך שכל
עצמכם תהיו מלאי חיות.

אך אחר כך הוא כבר מתחמק ממנו ולא רוצה לעזור לו יותר

כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרֹבִים
אֵלָיו (ה'ר).

לכאורה, מן הנכון היה לכתוב "כי מי
גוי גדול אשר לו אלוהים 'קרוב' כד'
אלוקינו", אלא אמר המגיד מדובנא
ז"ל, משל לאדם שיש לו קרוב והלך אל
קרובו שיעזור לו, בפעם ראשון השניה
והשלישיה שהוא פונה אליו הוא עוזר

לו, אך אחר כך הוא כבר מתחמק ממנו
ולא רוצה לעזור לו יותר. לעומת זאת מי
שיש לו הרבה קרובים, הרי שבכל פעם
הוא הולך אל קרוב אחר, שם הוא בפעם
הראשונה מבקש, וקרובו מוכן לסייע לו.
והנמשל הוא שהקב"ה, הוא לכל איש
כמו הרבה קרובים לאין שיעור וסוף,
ובכל רגע ורגע עוזר לו, כמו שיש לו
בכל פעם קרוב חדש...

ואז כל כוחו של היצר הרע מופנה רק למצוה זו

וְנִשְׁמְרֶתֶם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם (ד'טו)

מין הגר"ז מבריסק היה אומר בשם
רבי ישראל סלנטר, דרך העולם, שגם
מי שמזלזל במצוות, כאשר הוא חולה
ח"ו הוא נעשה לפתע מחמיר גדול מאוד.
כגון, אם צריך לנסוע בשבת לצורך
ריפוי, הוא מתעקש שלא לנסוע, אם
צריך לאכול ביום כיפור כי זה פיקוח

נפש עבורו, הוא נמנע מלאכול. ולמה?
כל זמן שאדם בריא, יש לו שש מאות
ושלוש עשרה מצוות לקיים, ואז היצר
הרע מתפשט על פני כל השש מאות
ושלוש עשרה מצוות, אבל כאשר
אדם חולה מסוכן, הוא פטור מכל
מצוות התורה חוץ מ"ונשמרתם מאוד
לנפשותיכם", ואז כל כוחו של היצר הרע
מופנה רק למצוה זו.

אם כבר בשבוע הראשון לא עמד הלווה בהתחייבותו ולא שילם

שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד (ו'ד)

בגמרא מסכת ברכות (דף ל"ד) אמרו חז"ל על
מי שלא כיוון בדעתו בפסוק ראשון של קריאת
שמע ראוי לו להכותו במרזפתא דנפחא (בקורנס
הנפחים) עד שיכווין דעתו כראוי! משל למה
הדבר דומה? לאדם אחד שהיה חייב לחברו
סכום כסף גדול, ומשהתמהמה ולא שילם - תבע
אותו המלווה לבית דין.

'ומה אעשה' - טען הלווה לפני הדיינים - אין
לי כסף כדי להשיב לו... לבסוף פסקו הדיינים
כי עליו להחזיר את החוב כולו, ומכיוון שאין
לו את כל הסכום עליו להחזיר בכל שבוע
מקצת מהחוב, עד שכעבור כשנה ישיב את
כל הסכום.

והנה, אם במשך השנה אירע ושבוע אחד
לא שילם את חובו - אין בכך כלום, כי ייתכן
ששכח או שמא בשבוע זה הוציא הוצאות רבות
לצורכי ביתו - אין מקפידים בכך. אולם, אם כבר
בשבוע הראשון לא עמד הלווה בהתחייבותו
ולא שילם מאומה - דבר זה מורה על פשיעה
גמורה וזלזול בפסק הדין - על כך מקפידים
ביותר!

כן הוא גם הנמשל, אם אירע שבתוך תפילתו
לא כיוון האדם כראוי, הרי שעוד אפשר ללמד
עליו זכות, שיצר הרע התעה ובלבל אותו.
אולם אם כבר בפסוק ראשון של קריאת שמע
אינו מכווין - הרי זה סימן כי מזלזל הוא בכך,
על כן ראוי להכותו במרזפתא דנפחא!

(מתוך משלי המגיד מדובנא על התורה)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

ראיתי למול עיניי שמחה של עני מרוד שמתבשר פתאום שנעשה מיליונר...

ברחוב עזרא בירושלים התגורר יהודי חשוב ויקר, שעוד שימש בוילנא כבן בית ועוזרו של מדברנא דאומתיה מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל. שמו היה הרב הגאון רבי מאיר ליברמן זצ"ל, הוא סיפר כי היה נוכח כאשר ה'חפץ חיים' חזר פעם מבית המרחץ שם טבל לכבוד שבת. מחמת חולשתו לא הלך רגלית, אלא נסע בסוס ועגלה. "הייתם צריכים לראות כיצד פותח ה'חפץ חיים' את הארנק כדי לתת לעגלון את שכרו", תיאר רבי מאיר את שהתרחש. "הרי זו מצווה מדאורייתא של ביומו תיתן שכרו. ראיתי למול עיניי שמחה של עני מרוד שאין לו פרוטה לפרוטה ומתבשר פתאום שזכה בפרס הגדול ונעשה מיליונר... לא שייך לתאר את שמחתו של החפץ חיים כשקיים את המצווה הפעוטה הזו, אשרי עין ראתה!"...

אלו מושגים! ואם לא זכינו להכיר את ה'חפץ חיים', לפחות זוכים אנו לשמוע את העדויות הללו ולקבל מעט מושגים על "הבו גודל לאלוקינו"...

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

וְעֵשֶׂת הַיֶּשֶׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ד' (ו' יח)

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א:
הגאון רבי הירש זקס זצ"ל, נכד רבן של ישראל ה'חפץ חיים' זצ"ל, זכה להתגורר עימו לעת זקנתו כמה חודשים. כידוע, נהג ה'חפץ חיים' להתבודד מדי פעם ולעשות חשבון נפש נוקב עם עצמו. באותו הזמן היה מונה את כל זכויותיו ו'חובותיו', לפי החמתו עם עצמו, וישנן כמה וכמה עדויות על מעמד נורא זה ועל הרושם הכביר שהיה מותיר על מי שראהו.

רבי הירש סיפר בנוסח זה, כי פעם אחת שמע את סבו מסכם את חשבון הנפש לעצמו ואומר: "ישראל מאיר! ישראל מאיר! אכלת מצה, נטלת לולב, כתבת משנה ברורה... אבל לא היה לך מספיק שמחה של מצוה!"... וכך הוא תבע את עצמו על זה בצורה נוקבת. זו היתה התביעה שהכריעה את הכף ל'חובה'...

ובמי מדובר! ברבינו ה'חפץ חיים', ששמחת המצוות שלו היתה בלי גבול ותכלית.

ראש הישיבה שבה למדתי, הגאון רבי צבי קושלבסקי שליט"א, היה נוסע לאיטליה לאיסוף כספי צדקה עבור הישיבה.

אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ תִירָא (ו' יג)

סיפר הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: ראש הישיבה שבה למדתי, הגאון רבי צבי קושלבסקי שליט"א, היה נוסע פעם בשנה לאיטליה למטרת איסוף כספי צדקה עבור הישיבה. בשנה מסוימת כשהגיע לדרוש, ונתלו מודעות בבית הכנסת כראוי לדרשת תלמיד חכם שהגיע זה עתה לעיר, ניגש אליו יהודי עם זקן לבן סמוך למועד דרשתו, לפני תפילת מוסף, וביקש ממנו לעלות ולדבר לצבור לפני הרב. הרב נתן את הסכמתו, והזקן עלה לדבר וירד לאחר שעה ורבע, כשהאנשים גוררים את ה'סטנדרים' שלהם להסב את תשומת לב הדרשן למצוקת הזמן...

במצב זה עלה הרב קושלבסקי לדבר, וביודעו את המצב, פתח עם מאמר חז"ל הידוע במסכת פסחים (כב ע"ב): "שמעון העמסוני היה דורש כל 'אתים' שבתורה. כיון שהגיע ל'את ה' אלקיך תירא' - פירש", כלומר עזב את כל מילות ה'את' שדרש. "אמרו לו תלמידיו: רבי, כל 'אתים' שדרשת מה תהא עליהן? - אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה". "גם אני", סיים הרב, "כל שנה נטלתי שכר על הדרשה, השנה ברצוני ליטול שכר על הפרישה", וירד מהבמה, ובאותה שנה סכום הכסף שנאסף לישיבה היה כפול...

(מתוך 'ומתוק האור' בהוצאת 'פה נוף')

מי ראה ילד קטן עם גלגל ים כחול?

מגיד המישרים רבי ישראל מאיר שושן שליט"א: מרן ראש הישיבה, רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, בבואו יום אחד לקריית ספר ישבו מולו שמונה מאות אברכים, והוא אמר להם: "רבותי, הייתם פעם בים בבין הזמנים? ראיתם פעם, איך אבא מחפש ילד בן שלוש שאבד? "איפה מוטי, איפה הוא?"

שעה חולפת, וגם שעתיים, והמציל מכריז - "מי ראה ילד קטן עם גלגל ים כחול?" האבא שרוי בדאגה איומה, בצער ובלחץ נוראים. איפה הילד?? פתאום מגיע אדם אחד, מביא איתו את הילד. הוא מצא את הילד משחק בממטרה.

אוי! לראות את השמחה של האבא! כמה הוא מודה לאותו אדם, שמצא והביא לו את הבן האבוד! לרבונו של עולם יש כל כך הרבה ילדים קטנים, שהולכים לאיבוד... איך אתם יכולים לשבת פה רגועים, כשיש צער כזה לשכינה?!

אנשים גדולים חיים באטמוספירה אחרת. הם קרובים אל הקב"ה, הם חשים את צער השכינה בגלות. בגמרא (ברכות יג ע"א) מובא: "...בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמה הגדול מבורך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר, אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך [אשרי כל זמן שהיה קילוס זה בתוך בית המקדש - רש"י]. מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם". בפסוק בתהילים (קמז, ב) נאמר: "בונה ירושלים ה', נדחי ישראל יכנס".

איך זוכים ל"בונה ירושלים"? - ע"י "נדחי ישראל יכנס", שמחזירים ומכנסים עוד יהודים לאבינו שבשמיים.

(- דורש טוב בין המצרים בהוצאת 'יפה נוף')

ובינתיים שלח מברק בהול לירושלים, למהרי"ל דיסקין

למורד במלכות וחייבים להענישו! מה עושים? מחד גיסא, הוא חייב להעניש, ומאידך גיסא, הוא לא רוצה להעניש.

הקאדי והכומר שהוזמנו אליו, לא ידעו להשית לו עצה. בלית ברירה, קרא לרב של היהודים. הוא בוודאי ימצא פתרון.

הרב ביקש לחשוב על פתרון, ובינתיים שלח מברק בהול לירושלים, למהרי"ל דיסקין, וזה השיב לו במברק חוזר: "ענין מסכת עבודה זרה דף מז".

הרב הבין מיד את התשובה: הגמרא שם אומרת, שמי שמשחחוה למעין - המעין לא נאסר, כי המים שהשתחוה להם כבר נסעו קדימה, והמים שנובעים עכשיו במעין הם מים חדשים שלהם לא השתחוה. הוא בא למלך ואמר לו: "המלכה לא עברה על דברך ואינה חייבת לקבל עונש! אמנם אמרת לה לא להכניס את הרגלים למים, אבל המים האלו כבר הלכו, והיא טבלה את רגליה במים אחרים..."

(מתוך 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוף')

מעשה היה באחת מבנותיו ששברה את רגלה בימי הזמנים

מרן רבינו גרשון אדלשטיין זללה"ה שנדרש לטיפול רפואי, מרן רבינו זללה"ה נשאל האם לקבוע את הטיפול בבין הזמנים שיהא פחות ביטול תורה להורים ולמטופל, הורה מרן רבינו זללה"ה להמתין לתחילת הזמן בשיבות מהאי טעמא שבזמן יש יותר זכויות של לימוד התורה בעולם. על אף שייגרם בכך ביטול תורה לסובבים ולמטופל, אבל היות שזכויות של עולם התורה מביאים עת רצון משמיא עבור כל אחד מירושל, אם כך נחשב הדבר צורך עבור הצלת החולה.

(מתוך קונטרס דרכי החיזוק - בין הזמנים)

כי היא חקמתיכם ובינתכם לעיני העמים (ה).

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: באחת המדינות הלך המלך עם אשתו לטייל בגן המלכותי. היה זה ביום חם מאד, והשניים הלכו עם מניפה בידיהם. בשלב מסוים החום התגבר והמניפה כבר לא הועילה. הם עברו ליד אגם מים, והמלכה החליטה לשכשך רגליה במים כדי להתקרר. כשהחלה לחלוץ את נעליה, הורה לה המלך בקול רם וברור: "בשום פנים ואופן לא! את נמצאת במקום ציבורי, ואין זה מגינוני המלכות לטבול את רגליך במקום כזה".

אבל המלכה לא שעתה לדבריו, חלצה את נעליה ושכשכה את רגליה במי האגם.

המלך כעס. בהחלט מגיע לה עונש. אולם עד שהשניים הגיעו הביתה - המלך נרגע. ואם עוד נשאר איזשהו קמצוץ כעס בלב - כשסיים לאכול הוא נרגע לגמרי ולא היה לו שום רצון להעניש אותה.

הבעיה היתה, שאנשים ראו את האירוע, וכתוב בחוקי המלכות שמי שעובר על דברי המלך נחשב

מרן רבינו גרשון אדלשטיין זללה"ה חשש מאד מימי בין הזמנים היות שחסרה זכות התורה בכלל ישראל. מעשה היה באחת מבנותיו ששברה את רגלה בימי בין הזמנים ונדרשה לעבור ניתוח, הורה מרן רבינו זללה"ה להמתין לתחילת הזמן בשיבות שאז יש יותר תורה בעולם, מתרבים הזכויות של עם ישראל וזה יכול להועיל לא רק לכלל אלא גם לפרט. שווה היה להמתין עוד שבוע על כל הקושי הכרוך בכך כדי לעשות את הניתוח בעת שזכויות התורה יהיו בעולם. עובדה דומה הייתה עם נכד

עורך המדור:
אלחנן נתן ליכטיג

וכנגד כל הגרסאות הרפואיות, פסק: 'אני אומר שהחולה יבדוק את מזוזות-ביתו'

ויכתבתם על מזוזות ביתך (ו'ט')

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על חוכמת-האלוקים שהיתה למרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל: מי שזכה לעמוד ולו פעם אחת ליד מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, ראה אור גדול, אור שהאיר לכל העולם כולו. פניו האירו וקרנו מאור החכמה והבינה שניתנה לו. לבד מחוכמת התורה עצמה שהיתה בו להפליא, קיבל מתנת אלוקים להבין ולהשכיל גם בחוכמת הרפואה, שנשאבה כמובן מעוצמת היגיעה בתורה. הרופאים הבכירים ביותר עמדו משתאים ונדהמים מגודל חכמתו. אספר כאן מעשה שהייתי עד לו, ובו ניתן היה למשש את חוכמת-האלוקים שהיתה בו.

המעשה אירע עם חולה אחד בבית החולים 'מעייני הישועה' בבני ברק, שסבל בליבו והרופאים הסתפקו האם לנתחו, אם לאו. השאלה הובאה בפני מרן זצ"ל, שכיהן כיו"ר ועד ההלכה של בית החולים. הרב וואזנר שמע את ההתלבטות, הניח ידיו הקדושות על עיניו, וחשב, וחשב. פסק לפתע, כנגד כל הגרסאות הרפואיות 'אני אומר שהחולה יבדוק את מזוזות-ביתו', פסק לפתע, כנגד כל הגרסאות הרפואיות.

בני ביתו של החולה עשו כמובן כהוראתו, ועד מהרה נתגלה שבמילה 'לבבך' באחת המזוזות, האות 'ך' היתה נראית כמו האות נון'-סופית, ולא היה צריך לגדלותו הנוראה של הגר"ש וואזנר כדי לפסול את המזוזה ההיא... יותר ממה שהיה כאן 'מופת', צריך לומר שכאשר מצטרף לסוגיה כזו פסק-הלכה שיצא מפיו של מרן זצ"ל, הרי ברור שכך פוסקים גם בשמים. וכשאמר 'לבדוק את המזוזות', קבע פסק זה את המציאות בשטח, וכשאמר שאם יחליפו את המזוזה, ויקבעו מזוזה כשרה תסור הבעיה, פסקו כך גם בשמים, כי 'פסק' לא מתחלק לשנים, ובשמים מקיימים את הפסק כולו. עקבתי אחר היהודי הזה במשך שנים רבות, וראיתי שהוא אכן הבריא לחלוטין, ואי אפשר היה להכיר בו את החולי הקשה שעבר עליו.

(מתוך 'מצוות בשמחה')

Yeshivatitri Wikipedia

השדים בורחים

שמע ישראל ד' אלקינו ...

הפסוק מתחיל
בשני' וימס' בדל"ת
הרי 'שד'
שהשדים בורחים
מהקורא שמע בכונה

(בעל הטורים)

התייעצתי עם אמי ע"ה, כיצד מפתים את אבא שיסכים לנסוע איתי לים?

סיפר בנו של מרן, הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א: בהיותי ילד חפצתי לנסוע לים, אך כמובן שלרבינו מרן רבי חיים זיע"א, לא היה חשק גדול לנסוע ולעזוב את הגמרא האהובה. התייעצתי עם אמי ע"ה, כיצד מפתים את אבא שיסכים לנסוע איתי לים? ואמי הציעה: תשאל את אבא איזה מסכת ללמוד וכמה דפים ללמוד בכל יום, ובעד זה יסכים לקחת אותך לים... ניגשתי לאבא ז"ל והצעתי את הדברים... ואמר לי: תלמד מסכת ראש השנה. אם תלמד כל יום דף - אקח אותך לים! וכך הווה...

שח רבינו מרן רבי חיים זיע"א בהזדמנות: פעם בבין הזמנים אבא ז"ל לקח אותנו לגן החיות, כדי לברך את ברכת 'משנה הבריות'. בגן החיות ראינו גם קוף וגם פיל, ונתעורר לנו ספק אם עלינו לברך על כל אחד בנפרד, או שברכה אחת פוטרת את שניהם. כששאלנו זאת את מרן החזו"א הוא הכריע שאם רואים אותם יחד מברכים ברכה אחת, ואם בזה אחר זה מברכים שתי ברכות.

(מתוך הספר אשרי מי שגדל בתורה)

ארבעת הכללים לבין הזמנים

מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל נתן ארבעה כללים שנצרכים להמשך העלייה בבין הזמנים

- א. זמן קבוע - מתי ללמוד
  - ב. מקום קבוע היכן ללמוד
  - ג. דבר קבוע - מה ללמוד
  - ד. חברותא קבוע - עם מי ללמוד
- וצריכים להחליט על הכל מראש לפני בין הזמנים, כדי שלא יתבזבז הזמן

(מתוך קונטרס 'דרכי החינוך - בין הזמנים-משיחות מרן')

כל פעם שאני הולך ברחוב, הירח כל הזמן מסתכל עלי. אני לא יכול יותר...

יש סיפור מאד יפה שהביא רבי שלום מאיר וולך שליט"א בספרו: יום אחד נכנס יהודי לפני הדיין ואומר לו: "כבוד הרב, אני רוצה לערוך לפניך דין תורה".

"בבקשה", אמר הדיין, "את מי אתה רוצה לתבוע?"
 "את הירח" השיב התובע

"ומה קרה שהנך רוצה לתבוע את הירח?"

אמר התובע: "כל פעם שאני הולך ברחוב, הירח כל הזמן מסתכל עלי. אני לא יכול יותר!"

הרב הבין את הבעיה, ואמר לו: "בסדר. תחכה לערב, אפגוש את הירח, אדבר איתו על הבעיה שלך, ואגיד לך מחר מה הוא אמר".

למחרת נכנס אותו יהודי, ושאל את הדיין: "האם הרב פגש את הירח?"
 "כן, פגשתי אותו" השיב הדיין.

"ומה הוא אמר לך?"

"אל תשאל!", השיב הדיין, "הוא אומר שאתה הוא זה שמסתכל עליו כל הזמן! אז סיכמתי איתו שמעכשיו אתה לא מסתכל עליו לעולם, והוא לא מסתכל עליך!"
 התובע שמח מההסכם ויצא מהבית.

כשיצא, נאנח הרב ואמר למשמשו: "דע לך, חצי מדיני התורה הם על דברים מעין אלו..."

(מתוך הספר 'נאה דורש' דברים בהוצאת 'יפה נוף')

האם משרד חייב במזווה

וְתַתְּבָתָם עַל מְזוּזַת בֵּיתָהּ וּבְשַׁעֲרֶיהָ (ו' ט)

ש. הנכנס לגור בדירה ומחליף את מזוזות הבית בחדשות, האם יברך בשעת קביעת המזוזות?

ת. צריך לברך על קביעת המזוזות החדשות.

ש. מי שקובע מזוזות בכמה מחדרי ביתו, כאשר בכל חדר יש שיעור החייב במזווה, האם מברך ברכה אחת על כל המזוזות או מברך על כל חדר וחדר?

ת. יברך ברכה אחת על כל החדרים.

ש. משרד או מקום שאין ישנים שם האם חייב במזווה?

ת. כיון שאין ישנים שם כגון חנות, מסעדה, מפעל וכדו' יש לקבוע מזווה בלא ברכה.

(הגאון רבי עמרם פריד שליט"א, גליון אומרה לשמך 10)

החתולה אינה דואגת לגוריה כיצד יסתדרו בחיים...

מצמידים לו מורה פרטי, שכמובן כרוך בהוצאה כספית הגונה. כך הוא גדל שנה אחר שנה. ישיבה קטנה, ישיבה גדולה. וכשמגיע לפרקו, עול השידוכים מונח על כתפי הוריו. נשאלת השאלה, למה האדם הוא היצור היחיד שנזקק לחסדי הבריות? למה גורלו אינו כגורל אותו גור חתולים שמסתדר בכוחות עצמו, בלי צורך בחסדיהם של אחרים? אומר הסבא מקלם: הקב"ה רצה להעביר מסר לאדם: דע לך, תפקידך בעולם הזה הוא לעזור לזולת! כשם שאתה זקוק לאחרים - גם אחרים זקוקים לך. האחרים ידאגו לך, ואתה תדאג להם - "איש את רעהו יעזור" (ישעיהו). וזה יסוד קיום העולם - "עולם חסד ייבנה" (תהלים).

(הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - דורש טוב ויקרא)

צא וראה מה קורה אצל בעלי החיים. מייד לאחר שהחתולה המליטה את גוריה, הם ברשות עצמם, הולכים על ארבע, מקפצים להנאתם. מרגע שהיא משחררת אותם לדרכם - הם פותחים חיים עצמאיים. החתולה אינה דואגת לגוריה כיצד יסתדרו בחיים... היא לא הולכת איתם לקופת חולים, לא שולחת אותם למוסדות לימוד ולא דואגת להם לשידוכים...

ולהבדיל - האדם תלוי כל ימיו באחרים. תינוק שנולד הוא חסר אונים, הוא זקוק לאמו ולאביו בכל שעות היום והלילה. הם ערים בגללו לילות שלמים, מחזיקים בחיקם את התינוק הבוכה. פעם אלו כאבי אוזניים, או כאבי שניים שמתחילות לצמוח... הם מלווים כל שלב בהתפתחותו. שולחים אותו לגן, אחר כך לחיידר, כשמתגלים קשיים בקריאה או בלימוד,

האמת, זה כאב לך?

תשעה באב כבר מאחורינו. יממה שלמה של אבל, כאב, וצער. ניסינו - כל אחד בדרכו - להרגיש את האבל. על בית שאיננו, על גאולה שעדיין מחכה. אבל בתוך כל זה, עלתה לי מחשבה שלא עוזבת: במשך יממה שלימה - לא אמרנו את המילים הכי פשוטות, הכי יומיומיות, הכי עמוקות:

"שהכל נהיה בדברו" וגם לא 'בורא נפשות רבות וחסרונן לא ברכנו על מים. לא הודינו להקב"ה על קפה חם, או מים זכים.

לא הרגשנו את הקירבה הזו, את החיבור הזה - שהכל, באמת הכל, נהיה בדברו.

ומה שיותר כואב שאולי... לא כ"כ הרגשנו בחסרון שלה. כמה קל לשכוח. כמה פעמים ביום אנחנו מברכים על אוטומט -

בלי להרגיש, בלי מחשבה, בלי לב.

אבל אולי, דווקא עכשיו, הגיע הזמן לתקן. זה הזמן לחזור לברכה.

לומר אותה עם לב. עם כוונה והודאה להקב"ה.

'שהכל נהיה בדברו'

ומכוניות דוהרות לצידו מימין ומשמאל, וצופרות לו ללא רחמים...

'שתולכנו לשלום ותצעידנו לשלום וכו', ונמצא חן וחסד בעיניך ובעיני כל רואינו', זהו נוסח תפילת הדרך..

מהו פירוש התפילה 'ונמצא חן וחסד בעיניך'? בשלמא 'בעיני כל רואינו' ניחא, אדם מגיע למקום חדש שלא מכירים אותו, הרי הוא מתפלל שימצא חן בעיני אנשי המקום, אך למצוא חן בעיני הקב"ה דוקא במקום החדש שהוא נוסע?

היה אומר רבי ירחמיאל קראם זצ"ל: 'אנחנו עלולים להשתנות חלילה ממקום אחד למקום השני... אנו מרשים לעצמנו להתנהג בשעת חופשה, אחרת ממה שאנחנו נוהגים במקומנו, ועל זאת תפילתנו כי נמצא חן גם בעיניך'.

כשהאדם נמצא בישיבה או בכולל, הוא נמשל למתחיל ללמוד נהיגה, הוא יושב על מקומו של הנהג ומימינו המורה. למעשה, המורה הוא המנהיג את הרכב, התלמיד רק מתנסה..

אך כשהנהג עבר את המבחן, או אז הוא מתחיל.. עת הוא מגיע לרמזור שמהבהב, ועליו להחליט אם לעצור, ומכוניות דוהרות לצידו מימין ומשמאל, וצופרות לו ללא רחמים...

כשהאדם נמצא במקומו באמצע ה'זמן', זוהי התיאוריה בלבד. אולם כשאתה יוצא לרגע קט מן המסגרת ומהשגרה, עכשיו נראה כיצד אתה נוהג.

(מתוך הספר 'רחמיאל')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

הוא התרומם, כחפץ בגרונו והכריז "המממ... למה אחרת? מה קרה? השעון הלך לישון?!"... אמר בקול מגלגל מצחוק.

חיים ויענקי מספרים על ה'בין הזמנים'

"אני לא רוצה לשחק
אתכם", אמר דניאל,
"למדנו שלשון הרע הוא גם
בדרך שחוק וקלות ראש.
זה שאנחנו יושבים כאן
ומדברים על אחרים ועושים
צחוק מהם, זה ממש גרוע
ביותר
'אתה צודק' פתאום תפסו
את עצמם כלם.

היה זה יום שלישי אחר
הצהרים, כפר בשבוע
הראשון של 'בין הזמנים',
כשהשמש קופחת בלי
רחמים על החצר האחורית
של הבנין, ורק הצל תחת עץ
הדקל הצליח לספק מעט צל
למנוחה.

דניאל, יוסי ושימי ישובו
בצילו, עם קרטיבים ביד
ושקית במפה פתוחה.

ואז הציע דניאל, אני
מציע שנעשה משהו נחמד באמת. אולי... מלחמת פריזות?"
הציע.

"ואוו!" התלהב יוסי... בתוך דקות ספורות הזמינו את כל
השכנים לחצר האחורית של הבנין, שימי בקש מאמא שלו
רשות להוריד למטה כמה פריזות ישנות מהמחסן וכל הילדים
התחמשו בכריזות.

הפריזות עפו לכל כוון, צחוקים, קפיצות, בלגן אמיתי. הפריזות
התעופפו באויר ונחתו על הילדים שוב ושוב, כלם נהנו מפל
רגע. ופתאום - שררררק!

התחילו לרחף ולהתעופף לכל עבר כמו שלג

פריז אחת ישנה מאוד שהיתה מרפכת מנוצות, ולא מספוג
כמו שעושים היום את רב הפריזות, עפה לכוון עץ הדקל הגבוה
שעמד בצד החצר, וזיז בולט מהגזע המשונן קרע אותה בצד. נוצה
אחת עפה באויר, ואז עוד אחת. ועוד אחת. אחר כך היו מאות.
הנוצות התרוממו, התפזרו ברוח, התחילו לרחף ולהתעופף
לכל עבר כמו שלג. שכבה לבנה פסטה את כל החצר...
היתה דממה. כלם הביטו על שימי שהפריז היתה שלו.
"מה אגיד לאמא שלי עכשיו?" אמר שימי בשקט...

"טוב", אמר יוסי, "מה עושים? שוב נשחק בכדור?"
"משעמם..." פיהק דניאל, "בואו נעשה משהו אחר. משהו
מענין."

"יש לי רעיון!" קפץ יוסי, "משחק חדש. כל אחד אומר משהו
שהוא יודע על משהו מהפיתה... אבל רק אם זה סודי."

שימי הרים גבה. "סודי? כאלו מה, לשון הרע?"
"לא, לא", אמר יוסי בחיוך, "סתם דברים מצחיקים... או
מוזרים... או... מעניינים. נו, מה אכפת לכם?"
שימי התלהב. "טוב, אני ראשון!: ראיתי שלשואל יש גרבים
של זקנים..." כלם התפוצצו מצחוק.

השעון הלך לישון?!

"עכשיו תורי" אמר יוסי, "תראו את זה, חיקוי של הרב
שורצוויס!" הוא התרומם, כחפץ בגרונו והכריז "המממ...
למה אחרת לפתה? מה קרה? השעון הלך לישון?!"... אמר
בקול מגלגל מצחוק.

דניאל התחיל לגחף, אבל אז נעצר. משהו בתוכו התחיל
להתכווץ. "אני לא בטוח שזה רעיון טוב..." הוא מלמל. "מה
הבעיה?" שאל יוסי, "זה סתם בשביל הצחוק..."

חפץ חיים | שמירת הלשון | ואהבת חסד

מי האיש החפץ חיים

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על להוכיח מתוך זפות הלב ומניעים טהורים

וְעִשִּׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ד' (י' י"ה)

אינכם יכולים לאכול יותר משחיתתו של השוחט המדובר, כי שווית אנפשך חתיכא דאיסורא, ולדברך לא ניתן לסמוך עליו.

"לא! לא!", מיהר המארח לומר, "אני עצמי כן סומך עליו"

לא! לא!", מיהר המארח לומר, "אני עצמי כן סומך עליו, אבל רק חשבתי שה'סבא' כן יקפיד להחמיר. זה... זה רק ספק", המשיך לגמגם, "אלו רק שמועות ובודאי צריך לדון כל אדם לכף זכות..." "רואה אתה?" אמר לו ה'סבא' בנימת תוכחה. "כשזה לא נוגע אליך, הרי שהחמרת לאחרים ללא היסוס. אבל לעצמך, אתה לפתע יודע לומר שאסור להאמין לשמועות!"...

אם נדמה לנו כי יש חסרון אצל אחרים, עלינו לקשוט עצמנו תחילה, לבדוק היטב שאין לנו שום נגיעות, וכי החיסרון לא מצוי אף אצלנו. כי כדי להוכיח מישהו צריך נקיות מופלגת. אסור להוכיח סתם כך!

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים.

מעיד אני נאמנה, כי המשגיח ידע בהחלט להתנהג עם תלמידיו ביד תקיפה - אבל לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש. הוא ידע להוכיח קשות ואף להעניש, אבל כולם אהבו אותו. מדוע? כי הרגשנו תמיד שהתוכחה שלו נקייה, 'רייך'. הוא אף פעם לא תבע מאיתנו דברים שלא תבע מעצמו. כשהוא דיבר על התמדה, כולם ידעו שהוא אוחז בזה. הוא עצמו היה נמצא מתחילת הסדר ועד סופו, ולומד בשקידה גדולה עם החברותא הרב הצדיק רבי יונה מנטל זצ"ל, כשרק מידי פעם היה מסתכל סביבותיו לסקור את חניכיו. כך גם כאשר נשא דברים נלהבים על עבודת התפילה, כולנו היינו עדים שלא היה רק 'נאה דורש' אלא אף 'נאה מקיים'. כשאדם נוהג בנקיות כזו, דבריו מתיישבים על לב השומעים וקונים שביתה בלב. תוכחותיו חדרו בנו לעצמות ממש, ועד היום רישומן ניכר בנו.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

אין זה פשוט כלל ועיקר להיות 'מוכיח'. הנקיות שנדרשת לכך היא כמעט למעלה מהשגת אנוש. גדולי ישראל ובעלי המוסר השקיעו כוחות רבים ועבודה מייגעת כדי להגיע לרמת נקיות ושלמות באותה נקודה שמבקשים להוכיח, כדי שאכן יהיו מסוגלים לקיים זאת מתוך זפות הלב ומניעים טהורים.

הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר בעניין זה סיפור נאה על הסבא מנובהרדוק, מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל:

כידוע, הסבא מנובהרדוק עבד כל ימיו לבדוק אם קיימת 'נגיעה' בכל מעשה שעשה, והיה בוחן וחוקר תמיד אם אכן מעשיו נעשים בתכלית השלימות והנקיות הנדרשת.

דוגמא אחת לכך נציין: היתה פעם תקופה שהישיבה היתה במצב כלכלי דחוק מאוד, וכמה מרבני הישיבה התבקשו ללכת ולהתרים גביר מסויים שגר במרחק רב מהישיבה, אך בחוץ היה קור גדול. חלקם טענו כי אין טעם כלל ללכת עד אליו, מאחר ונסיונות העבר מלמדים שבין כך אותו גביר אינו תורם מאומה לישיבות ולמוסדות תורה.

אולם ה'סבא' התעקש שכן ילכו עד ביתו של הגביר, ורק שם, כשיעמדו מחוץ לביתו, ינהלו את הדיון אם להיכנס אליו או לא. "ראו", הטעים הסבא את פשר התעקשותו, "כעת אנחנו משוחדים בגלל הקור ששורר בחוץ. אולם לאחר שנעשה את הדרך, נוכל לדון רק לגופו של ענין, בלי כל נגיעות והטיות..."

סיפור זה הקדמתי לספר, אך כדי לסבר את האוזן מהי נקיות! באחד ממסעותיו, התאכסן ה'סבא' בביתו של יהודי אמיד, ובעת שהותו בביתו התעניין אצלו - כיצד מצב הכשרות בעיירה? האם הכל מהודר בתכלית ההידור? המארח הרהר לרגע, ואמר ל'סבא' כצופן סוד: "לא הייתי אוכל משחיתתו של השוחט המקומי כאן. כי מרגננים עליו שיש בו נטיה של כפירה ומינות".

"מה שאתם חושבים", הגיב ה'סבא' בחריפות, "אני אינני מחוייב להאמין, כי יש לשוחט חזקת כשרות. אבל לעומת זאת, אתם ודאי